

รายงานการติดตามประเมินผล
โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

โดย
กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.)
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

บทสรุปผู้บริหาร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และการจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม4อย่างสมดุลและยั่งยืน เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นหนึ่งในแนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) “เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นวิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่เป็นรูปธรรมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงสามารถกล่าวได้ว่าเกิดจากพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกิน และแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกของเกษตรกร ทั้งยังเป็นแนวทางการจัดสรรทรัพยากรที่ดินทำกิน และน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริที่ถูกต้องและนำแนวทางไปปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อขยายผลการเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อติดตามการดำเนินงานที่ผ่านมาและคัดเลือกเกษตรกรเพื่อจัดตั้งเป็นแปลงต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน สำหรับโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 3,594 ราย ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) ได้จัดทำติดตามประเมินผลเชิงคุณภาพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรเพื่อใช้ในการประเมินผล จำนวน 360 ราย โดยเจ้าหน้าที่ กปร. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด ลงพื้นที่ประเมินผลการดำเนินงานตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมทั้งตรวจเยี่ยมแปลงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอายุเฉลี่ย 56 ปี โดยร้อยละ 81.08 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำแนกเป็น ปลูกข้าว ร้อยละ 25.00 พืชไร่ ร้อยละ 16.93 พืชสวน ร้อยละ 10.73 และพืชผัก ปศุสัตว์ รับจ้างในภาคเกษตร ประมง และอื่น ๆ ร้อยละ 9.73 7.96 6.08 3.54 และ 1.11 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 18.92 ประกอบอาชีพหลักนอกภาคเกษตรกรรม โดยรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.06 ค้าขาย ร้อยละ 3.10 อื่น ๆ (ข้าราชการบำนาญ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลูกหลานให้) ร้อยละ 2.77 มีเงินเดือนประจำ ร้อยละ 1.55 และธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 0.44 ตามลำดับ ซึ่งครัวเรือนเกษตรกรรมมีสมาชิกเฉลี่ย 3.95 คน โดยเป็นสมาชิกที่เป็นแรงงานในการเกษตรเฉลี่ย 2.27 คน ส่วนที่เหลือไม่ได้เป็นแรงงานในการเกษตร เนื่องจากอายุมาก อยู่ในวัยเรียน หรือประกอบอาชีพอื่น เฉลี่ย 1.68 คน

ด้านการนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรของพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นที่ พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 87.78 เกษตรกรมีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 95.28 เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 93.89 เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น ทั้งนี้พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 76.39 เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้ และหลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 91.67 เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้เพิ่มขึ้น ในส่วนของการนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 86.85 นำความรู้ไปใช้ ซึ่งจำแนกเป็นเกษตรกรร้อยละ 64.17 นำความรู้ไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ 16.27 นำความรู้ไปใช้บางส่วน สำหรับเกษตรกรส่วนที่เหลือร้อยละ 6.42 ยังไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินการ ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม พื้นที่ยังไม่เหมาะสม รวมทั้งยังไม่เข้าใจในบางเรื่อง

การจัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ และการจัดทำแผนการผลิตในแปลง พบว่า การจัดสรรพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 93.89 มีการทำผังแปลง โดยจำแนกเป็นเกษตรกรร้อยละ 42.25 จัดทำผังแปลงก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 26.08 จัดทำผังแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ และร้อยละ 25.56 จัดทำผังแปลงทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 6.11 ยังไม่มีการจัดทำผังแปลง เนื่องจากไม่ทราบว่าต้องทำ ไม่มีเวลา รวมทั้งไม่มีความรู้ในการจัดทำผังแปลง และการจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีการจัดทำแผนการผลิตแล้ว ร้อยละ 97.78 โดยเกษตรกรร้อยละ 17.22 จัดทำแผนแบบเป็นลายลักษณ์อักษร และร้อยละ 80.56 จัดทำแผนไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนที่เหลือร้อยละ 2.22 ยังไม่จัดทำแผนการผลิต เนื่องจากเป็นการทำกิจกรรมที่เป็นปกติอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องทำแผน มีผลผลิตไม่มากนักหรือไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้ สำหรับเกษตรกรที่ได้จัดทำแผนการผลิตแล้ว พบว่า ร้อยละ 97.77 ได้ดำเนินการตามแผนการผลิตแล้ว จำแนกเป็น ร้อยละ 38.33 ดำเนินการตามแผนทั้งหมด และร้อยละ 59.44 ดำเนินการตามแผนแล้วบางส่วน ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 2.23 ยังไม่ดำเนินการตามแผน เนื่องจากอยู่ระหว่างเตรียมการ

ด้านคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า สภาพหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรร้อยละ 69.44 มีหนี้สินเท่าเดิม ร้อยละ 26.39 มีหนี้สินลดลง และร้อยละ 4.17 มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มุ่งเน้นเพื่อใช้ในการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน ผลผลิตยังมีไม่มากนักทั้งมีการนำเงินมาลงทุนปรับพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น ซึ่งมีเกษตรกรร้อยละ 78.33 มีการเปลี่ยนแปลงในการชำระหนี้ โดยสามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ร้อยละ 97.22 และสามารถชำระหนี้ได้ในจำนวนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 66.94 สำหรับเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลงส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ชำระหนี้เป็นปกติอยู่แล้ว มีเกษตรกรเพียงบางส่วนที่มีหนี้สินลดลงจากการมีรายได้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่หนี้สินของเกษตรกรไม่ลดลง มักเกิดจากการที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระหนี้ หรือมีผลผลิตไม่มากพอสำหรับจำหน่าย หรือมีการนำเงินมาลงทุนปรับพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น โดยสถานการณ์การออมของครัวเรือน หลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว มีการลดรายจ่ายจากการบริโภคผลผลิต มีการพึ่งพาตนเอง รวมถึงมีการจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 79.17 มีเงินออม โดยหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรร้อยละ 43.61 มีเงินออมเท่าเดิม เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรมีการออมเป็นปกติตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 34.72 มีเงินออมเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการทำการกิจกรรมการเกษตรเป็นปีแรก ผลผลิตยังมีไม่มาก และเกษตรกรร้อยละ 0.84 มีเงินออมน้อยลง เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร มีการปรับพื้นที่การเกษตรซึ่งมีการนำเงินออมของครัวเรือนมาใช้ในการลงทุน

การจัดตั้งศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในแปลงต้นแบบตามหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นต้น การดำรงชีวิตอย่างพอเพียงของเกษตรกร และการพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีเกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 210 ราย ได้แก่ ภาคเหนือ 50 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 62 ราย ภาคกลาง 57 ราย และภาคใต้ 38 ราย

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแคลนปัจจัยการผลิต เงินทุน และแหล่งน้ำ บางรายขาดความรู้ในเรื่องการตลาด และมีปัญหาเรื่องดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์ ปัจจัยการผลิตที่ได้รับ เช่น ปลา ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทำการเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร จัดหา/ปรับปรุง แหล่งน้ำและโครงสร้างพื้นฐาน ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อีกทั้งการส่งเสริมความรู้ในด้านการเกษตรและการตลาด เป็นต้น

คำนำ

รายงานการติดตามประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริที่ถูกต้อง และนำแนวทางไปปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อขยายผลการเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมการทำเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อติดตามผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งการคัดเลือกเกษตรกรเพื่อจัดตั้งเป็นแปลงต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และได้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง มาจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) จึงได้ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 3,594 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรเพื่อใช้ในการประเมินผล จำนวน 360 ราย

กปร. ส.ป.ก. ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างดีจากกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง และ ส.ป.ก.จังหวัดที่ร่วมให้ข้อมูล รวมทั้งประสานงานนัดหมายและลงพื้นที่สัมภาษณ์เกษตรกร ทำให้รายงานการติดตามประเมินผลโครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับประโยชน์จากรายงานการติดตามประเมินผลฉบับนี้ และหากมีข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้จัดทำขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ ส.ป.ก.

ธันวาคม 2562

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 สารสำคัญของโครงการ	1
1.1 หลักการและเหตุผลของโครงการ	1
1.2 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์	1
1.3 วัตถุประสงค์	2
1.4 พื้นที่ดำเนินการ	2
1.5 เป้าหมาย	2
1.6 งบประมาณ ปี 2561	2
1.7 ระยะเวลาดำเนินการ	2
1.8 วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน	2
1.9 ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	3
1.10 ผลผลิต (Output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต	3
1.11 ผลลัพธ์ (Outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์	3
บทที่ 2 แผนปฏิบัติการและเป้าหมายการดำเนินงาน	4
2.1 แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2561	4
2.2 พื้นที่และเป้าหมายการดำเนินงาน	4
บทที่ 3 ผลการประเมินผล	6
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	6
3.2 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนเกษตรกร	9
3.3 การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม	9
3.4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10
3.5 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์	11
3.6 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์	11
3.7 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นแก่เกษตรกร	12
3.8 คุณภาพชีวิตเกษตรกร	13
3.9 ศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่	15
3.10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	15
ตัวอย่างเกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	17
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ 2561	
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3.1 เพศ และอายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	6
ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	7
ตารางที่ 3.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	7
ตารางที่ 3.4 อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	8
ตารางที่ 3.5 สมาชิกในครัวเรือนและการใช้แรงงานในการเกษตร	8
ตารางที่ 3.6 การเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร สถาบันเกษตรกรของสมาชิกในครัวเรือน	9
ตารางที่ 3.7 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดิน	9
ตารางที่ 3.8 ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม	10
ตารางที่ 3.9 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10
ตารางที่ 3.10 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์	11
ตารางที่ 3.11 การจัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดทำแผนการผลิตในแปลงและ การดำเนินการตามแผนการผลิต	12
ตารางที่ 3.12 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์	13
ตารางที่ 3.13 สภาพหนี้ครัวเรือนเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ	14
ตารางที่ 3.14 สภาพหนี้ครัวเรือนเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ	14
ตารางที่ 3.15 ความต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ	16

บทที่ 1

โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.1 หลักการและเหตุผลของโครงการ

“เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นวิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่เป็นรูปธรรมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เกษตรทฤษฎีใหม่ จึงสามารถกล่าวได้ว่าเกิดจากพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกินและแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกของเกษตรกร ทั้งยังเป็นแนวทางการจัดสรรทรัพยากรที่ดินทำกิน และน้ำ ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด พระองค์ทรงใช้หลักทางวิชาการมาเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญในการบริหารและจัดการพื้นที่ เช่น การคำนวณขนาดของแหล่งน้ำและปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดปี การคำนวณปริมาณข้าวที่ควรปลูกเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคต่อครัวเรือน ตลอดจนแนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคของผู้คนเพื่อการวางแผนการผลิตต่างๆ ทั้งพืชและสัตว์ เป็นต้น โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีใช้ มีความพออยู่ และพอมีอยู่ เพื่อเป็นพื้นฐานและความเข้มแข็งในการดำรงชีวิตก่อนแล้วจึงเอื้อเพื่อแบ่งปันต่อผู้อื่น จนกระทั่งถึงขั้นการสร้างรายได้จากแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นั้น มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินของเกษตรกรที่ได้จากการจัดสรรที่ดินทำกิน งานพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดินและเกษตรกร จึงเป็นอีกหนึ่งภารกิจสำคัญที่ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง พึ่งพาตนเองได้และอาศัยอยู่ในที่ดิน ส.ป.ก. อย่างยั่งยืน โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อเกษตรกรยั่งยืนในสภาพแวดล้อมของที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ในประเทศ ทั้งยังเป็นหนึ่งในโครงการเพื่อเผยแพร่พระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน การเกษตรและการแก้ปัญหาภัยแล้งเพื่อการบริหารและจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ผ่านของ ส.ป.ก. พบว่าเกษตรกรตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังมีความเข้าใจในเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ส.ป.ก. ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างการรับรู้และเข้าใจในแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้เกิดการน้อมนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

1.2.1 สอดคล้องกับเป้าหมายแผนบูรณาการที่ 3 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ 3.1 พัฒนากิจกรรมยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 6 แสนไร่ 3.1.1 ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

1.2.2 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริที่ถูกต้อง และนำแนวทางไปปฏิบัติอย่างแท้จริง

1.3.2 เพื่อขยายผลการเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

1.3.3 เพื่อติดตามการดำเนินงานที่ผ่านมาและคัดเลือกเกษตรกรเพื่อจัดตั้งเป็นแปลงต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

1.4 พื้นที่ดำเนินการ

เขตปฏิรูปที่ดิน 72 จังหวัด

1.5 เป้าหมาย

1.5.1 เป้าหมายพื้นที่ดำเนินการประมาณ 2,850 ไร่ เป็นศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 190 แห่ง

1.5.2 สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ถูกต้อง (อบรม) จำนวน 3,500 ราย

1.6 งบประมาณ ปี 2561

เป็นเงิน 18,876,600 บาท (สิบแปดล้านแปดแสนเจ็ดหมื่นหกพันบาทถ้วน)

1.7 ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561

1.8 วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ
1.8.1 ส.ป.ก.จังหวัดคัดเลือกเกษตรกรเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน จังหวัดละ 3 ราย (เฉลี่ย 15 ไร่/ราย) โดยใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเกษตรกร ดังนี้ 1) เกษตรกรมีเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก.4-01 2) เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมขยายผลองค์ความรู้จากแปลงประมาณที่ผ่านมา 3) เกษตรกรมีการจัดการที่ดินหรือมีการจัดองค์ประกอบการใช้ที่ดิน ดังนี้ - มีแหล่งน้ำ - มีการผลิตข้าวเพื่อการบริโภค หรือจัดหาข้าวเพื่อการบริโภคโดยไม่เดือดร้อน - มีการปลูกพืชเศรษฐกิจ/หลากหลายชนิดเพื่อเป็นแหล่งรายได้ ใช้สอย แหล่งอาหารและยา - มีการเลี้ยงสัตว์ (ปศุสัตว์ หรือประมง) - มีที่พักอาศัยถาวรหรือชั่วคราวในแปลง	ภายใน ต.ค. 2560	ส.ป.ก.จังหวัด

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ
1.8.2 เตรียมพร้อมเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกจังหวัดละ 3 ราย โดยการจัดฝึกอบรมเพื่อปรับแนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน “หลักสูตร พัฒนาศักยภาพต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน”	พ.ย.- ธ.ค. 2560	ส.ป.ก.ส่วนกลาง
1.8.3 ศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินแต่ละจังหวัดจะต้องขยายผลองค์ความรู้สู่ผู้สนใจ จังหวัดละ 50 ราย เป้าหมายรวม 3,500 รายและ เตรียมคัดเลือกเกษตรกรที่ผ่านการอบรมฯ เพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบในปีงบประมาณถัดไป	ภายใน มี.ค. 60	ส.ป.ก.จังหวัด
1.8.4 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่รายเดิม และรายปัจจุบัน ตามความเหมาะสมเพื่อปรับปรุงศูนย์ต้นแบบให้พร้อมแก่การขยายผลองค์ความรู้	ภายใน มี.ค. 60	ส.ป.ก.จังหวัด
1.8.5 ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยกำหนดให้มีการรายงาน ทุกวันที่ 25 ของเดือน	ต.ค. 60 – ก.ย. 61	ส.ป.ก.จังหวัด ส.ป.ก.ส่วนกลาง
1.8.6 จัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการปีละจำนวน 1,000 เล่ม	ก.ย. 2561	ส.ป.ก.ส่วนกลาง

1.9 ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

1.9.1 เกษตรกรที่ผ่านการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในกระบวนการฝึกอบรมตามหลักสูตรการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจตามแนวพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” อย่างแท้จริง

1.9.2 เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตแบบเชิงเดี่ยวเป็นการทำกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร เข้าใจสถานการณ์ตลาด สามารถลดความเสี่ยงจากราคาสินค้าและพึ่งพาตนเองได้ในระดับพอกิน พออยู่ พอใช้ พอร่มเย็นก่อน

1.10 ผลผลิต (Output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต

สร้างต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ 2,850 ไร่ ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 190 แห่ง จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมขยายผลองค์ความรู้ในศูนย์ต้นแบบฯ จำนวน 3,500 ราย

1.11 ผลลัพธ์ (Outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์

1.11.1 เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นพื้นฐานมีความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.11.2 ศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นต้นแบบการพึ่งตนเองได้ มีกิจกรรมในแปลงที่หลากหลายและเกื้อกูลกันทางระบบนิเวศ มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีความมั่นคงทางอาหาร มีที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคง

1.11.3 ศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง ไม่มีความเสี่ยงจากปัจจัยแปรปรวนภายนอก เช่น ราคาต้นทุนการผลิต ราคาสินค้า เป็นต้น

บทที่ 2

แผนปฏิบัติการและเป้าหมายการดำเนินงาน

2.1 แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2561 โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	หน่วยงาน รับผิดชอบ
1. สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงทฤษฎีใหม่ปี 60 (ต่อเนื่อง) (รายละเอียด 3,000 บาท)		↔			ส.ป.ก. จังหวัด
2. คัดเลือกเกษตรกรเพื่อตั้งเป็นต้นแบบฯ ปี 61 190 ราย (จังหวัดละ 3 ราย 72 จังหวัด)	↔				ส.ป.ก. จังหวัด
3. อบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพเพื่อเป็นศูนย์ต้นแบบทฤษฎีใหม่ 190 ราย (จังหวัดละ 3 ราย 72 จังหวัด)	↔				ส.ป.ก. ส่วนกลาง
4. อบรมหลักสูตรความรู้พื้นฐานเกษตรกรทฤษฎีใหม่ 3,500 ราย (จังหวัดละ 50 ราย)		↔			ส.ป.ก. จังหวัด
5. สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงทฤษฎีใหม่ปี 61 (190 ราย)		↔			ส.ป.ก. จังหวัด
6. ติดตามประเมินผล	←			→	จังหวัด ส่วนกลาง

2.2 พื้นที่และเป้าหมายการดำเนินงาน

พื้นที่ดำเนินการในเขตปฏิรูปที่ดิน 72 จังหวัด พื้นที่เป้าหมายการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งสิ้น 2,850 ไร่ โดยเป็นเป้าหมายเกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดละ 3 ราย (ยกเว้น นราธิวาส ปัตตานี จังหวัดละ 2 ราย) รายละเอียดประมาณ 15 ไร่ และเป้าหมายสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ถูกต้อง (อบรม) 72 จังหวัด ๆ ละประมาณ 50 ราย ดังนี้

ภาคเหนือ

ลำดับ	จังหวัด	เป้าหมาย		(บาท)
		ต้นแบบ	อบรม	2,060,440
1	กำแพงเพชร	3	50	119,600
2	เชียงราย	3	50	119,600
3	เชียงใหม่	3	50	127,520
4	ตาก	3	50	119,600
5	นครสวรรค์	3	50	121,760
6	น่าน	3	50	121,760
7	พะเยา	3	50	119,600
8	พิจิตร	3	50	118,760
9	พิษณุโลก	3	50	119,600
10	เพชรบูรณ์	3	50	121,760
11	แพร่	3	50	119,600
12	แม่ฮ่องสอน	3	50	119,600
13	ลำปาง	3	50	123,920
14	ลำพูน	3	50	121,760
15	สุโขทัย	3	50	126,800
16	อุตรดิตถ์	3	50	119,600
17	อุทัยธานี	3	50	119,600

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	จังหวัด	เป้าหมาย		(บาท)
		ต้นแบบ	อบรม	2,445,280
18	กาฬสินธุ์	3	50	121,760
19	ขอนแก่น	3	50	121,760
20	ชัยภูมิ	3	50	121,760
21	นครพนม	3	50	134,000
22	นครราชสีมา	3	50	121,760
23	บึงกาฬ	3	50	119,600
24	บุรีรัมย์	3	50	122,480
25	มหาสารคาม	3	50	119,600
26	มุกดาหาร	3	50	119,600
27	ยโสธร	3	50	124,640
28	ร้อยเอ็ด	3	50	120,320
29	เลย	3	50	119,600
30	ศรีสะเกษ	3	50	126,800
31	สกลนคร	3	50	121,760
32	สุรินทร์	3	50	122,480
33	หนองคาย	3	50	122,480
34	หนองบัวลำภู	3	50	119,600
35	อุดรธานี	3	50	119,600
36	อุบลราชธานี	3	50	119,600
37	อำนาจเจริญ	3	50	126,080

ภาคกลาง

ลำดับ	จังหวัด	เป้าหมาย		(บาท)
		ต้นแบบ	อบรม	2,520,240
38	กาญจนบุรี	3	50	127,520
39	จันทบุรี	3	50	118,760
40	ฉะเชิงเทรา	3	50	119,600
41	ชลบุรี	3	50	126,080
42	ชัยนาท	3	50	116,600
43	ตราด	3	50	119,600
44	นครนายก	3	50	119,600
45	นครปฐม	3	50	119,600
46	ปทุมธานี	3	50	119,600
47	ประจวบคีรีขันธ์	3	50	121,760
48	ปราจีนบุรี	3	50	119,600
49	พระนครศรีอยุธยา	3	50	119,600
50	เพชรบุรี	3	50	119,600
51	ระยอง	3	50	121,040
52	ราชบุรี	3	50	121,040
53	ลพบุรี	3	50	122,480
54	สิงห์บุรี	3	50	119,600
55	สุพรรณบุรี	3	50	119,600
56	สระบุรี	3	50	115,760
57	สระแก้ว	3	50	119,600
58	อ่างทอง	3	50	113,600

ภาคใต้

ลำดับ	จังหวัด	เป้าหมาย		(บาท)
		ต้นแบบ	อบรม	1,674,800
59	กระบี่	3	50	121,760
60	ชุมพร	3	50	119,600
61	ตรัง	3	50	126,800
62	นครศรีธรรมราช	3	50	121,760
63	นราธิวาส	2	50	106,600
64	ปัตตานี	2	50	109,480
65	พังงา	3	50	119,600
66	พัทลุง	3	50	119,600
67	ภูเก็ต	3	50	119,600
68	ยะลา	3	50	116,600
69	ระนอง	3	50	116,600
70	สงขลา	3	50	122,480
71	สตูล	3	50	119,600
72	สุราษฎร์ธานี	3	50	134,720

บทที่ 3

ผลการประเมินผล

จากการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ในพื้นที่เป้าหมายเขตปฏิรูปที่ดิน 72 จังหวัด มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 3,594 ราย และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน 360 ราย คือ ภาคเหนือ 4 จังหวัด ได้แก่ 1) เชียงราย 40 ราย 2) นครสวรรค์ 25 ราย 3) พะเยา 20 ราย 4) เพชรบูรณ์ 25 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด ได้แก่ 1) นครราชสีมา 40 ราย 2) ร้อยเอ็ด 30 ราย 3) ศรีสะเกษ 40 ราย 4) สกลนคร 30 ราย ภาคกลาง 3 จังหวัด ได้แก่ 1) ชลบุรี 20 ราย 2) ระยอง 20 ราย 3) สระแก้ว 30 ราย ภาคใต้ 1 จังหวัด ได้แก่ นครศรีธรรมราช 20 ราย ตามทฤษฎีคำนวณขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) โดยสรุปผลการประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3.1.1 ข้อมูลทั่วไป (เพศ และอายุ)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.28 และเพศชาย ร้อยละ 44.72 มีอายุเฉลี่ย 56 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาคือมีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.94 อายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.17 อายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.28 และอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.11 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 เพศ และอายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	
1) หญิง	55.28
2) ชาย	44.72
รวม	100.00
2. อายุ	
1) อายุ 51 – 60 ปี	37.50
2) อายุมากกว่า 60 ปี	31.94
3) อายุ 41 - 50 ปี	24.17
4) อายุ 31 - 40 ปี	5.28
5) อายุน้อยกว่า 31 ปี	1.11
รวม	100.00

3.1.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 68.61 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 11.67 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 11.11 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ระดับการศึกษา	ร้อยละ
1) ประถมศึกษา	68.61
2) มัธยมศึกษาตอนต้น	11.67
3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	11.11
4) ไม่ได้เรียน	3.89
5) อนุปริญญา/ปวส.	2.50
6) ปริญญาตรี/เทียบเท่า	1.94
7) สูงกว่าปริญญาตรี	0.28
รวม	100.00

3.1.3 การเข้าร่วมโครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เกษตรกรเข้าร่วมโครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้แก่ ร้อยละ 100.00 เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ รองลงมา ร้อยละ 3.33 เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ และโครงการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ร้อยละ 1.94 วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 1.39 ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ร้อยละ 1.11 Smart Farmer ร้อยละ 0.83 โครงการอื่น ๆ ร้อยละ 0.56 อสปก. และร้อยละ 0.28 เกษตรกรรุ่นใหม่ และ คปจ. ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

โครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	ร้อยละ
1) ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	100.00
2) ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	3.33
3) ส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่	3.33
4) วิสาหกิจชุมชน	1.94
5) ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	1.39
6) Smart Farmer	1.11
7) โครงการอื่น ๆ	0.83
8) อสปก.	0.56
9) เกษตรกรรุ่นใหม่	0.28
9) คปจ.	0.28

หมายเหตุ : เกษตรกรสามารถเข้าร่วมโครงการของ ส.ป.ก. ได้มากกว่า 1 โครงการ

3.1.4 การประกอบอาชีพหลักของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 81.08 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำแนกเป็น ปลุกข้าว ร้อยละ 25.00 พืชไร่ ร้อยละ 16.93 พืชสวน ร้อยละ 10.73 และพืชผัก ปศุสัตว์ รับจ้างในภาคเกษตร ประมง และอื่น ๆ ร้อยละ 9.73 7.96 6.08 3.54 และ 1.11 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 18.92 ประกอบอาชีพหลักนอกภาคเกษตรกรรม โดยรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.06 ค้าขาย ร้อยละ 3.10 อื่น ๆ (ข้าราชการบำนาญ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลูกหลานให้) ร้อยละ 2.77 มีเงินเดือนประจำ ร้อยละ 1.55 และธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 0.44 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

อาชีพหลัก	ร้อยละ
1. ภาคเกษตรกรรม	81.08
1) ปลูกรubber	25.00
2) พืชไร่	16.93
3) พืชสวน	10.73
4) พืชผัก	9.73
5) ปศุสัตว์	7.96
6) รับจ้างในภาคการเกษตร	6.08
7) ประมง	3.54
8) อื่น ๆ	1.11
2. นอกภาคเกษตรกรรม	18.92
1) รับจ้างทั่วไป	11.06
2) ค้าขาย	3.10
3) อื่น ๆ ได้แก่ บำนาญ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลูกหลานให้	2.77
4) เงินเดือนประจำ (ข้าราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานราชการ ฯลฯ)	1.55
5) ธุรกิจส่วนตัว	0.44
รวม	100.00

3.1.5 รายได้และต้นทุนการผลิตของครัวเรือนต่อปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการใช้แรงงานในการเกษตร

ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้การผลิตทางการเกษตรเฉลี่ย 101,682.78 บาทต่อปี ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเฉลี่ย 43,646.94 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 16,538.37 บาทต่อปี และครัวเรือนเกษตรกรมีสมาชิกเฉลี่ย 3.95 คน โดยเป็นสมาชิกที่เป็นแรงงานในการเกษตรเฉลี่ย 2.27 คน ส่วนที่เหลือไม่ได้เป็นแรงงานในการเกษตร เนื่องจากอายุมาก อยู่ในวัยเรียน หรือประกอบอาชีพอื่น เฉลี่ย 1.68 คน (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 สมาชิกในครัวเรือนและการใช้แรงงานในการเกษตร

รายการ	เฉลี่ย
รายได้และต้นทุนการผลิตของครัวเรือน (บาทต่อปี)	
- รายได้การผลิตทางการเกษตร	101,682.78
- ต้นทุนการผลิตทางการเกษตร	43,646.94
- รายได้นอกภาคการเกษตร	16,538.37
จำนวนสมาชิกและการใช้แรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน (คน)	3.95
1) แรงงานในการเกษตร	2.27
2) ไม่ได้เป็นแรงงานในการเกษตร	1.68

3.1.6 การเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร สถาบันเกษตรกรของสมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกของครัวเรือนร้อยละ 89.72 เป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร สถาบันเกษตรกร โดยเมื่อจำแนกตามกลุ่มองค์กรฯ พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 64.44 เป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 30.00 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และร้อยละ 19.72 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 การเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร สถาบันเกษตรกรของสมาชิกในครัวเรือน

อาชีพหลัก	เฉลี่ย / ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สถาบันเกษตรกร	
1) เป็นสมาชิก	89.72
2) ไม่เป็นสมาชิก	10.28
2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สถาบันเกษตรกร (เป็นสมาชิกได้มากกว่า 1 ประเภท)	
1) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	64.44
2) กลุ่มออมทรัพย์	30.00
3) สหกรณ์	19.72
4) กลุ่ม อื่น ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน	16.39
5) กลุ่มแม่บ้าน	12.50
6) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	12.22
7) กลุ่มเกษตรกร	10.83
หมายเหตุ : สมาชิกในครัวเรือนสามารถเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร ได้มากกว่า 1 ประเภท	

3.2 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดินของครัวเรือนเกษตรกร

ครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่การเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 15.87 ไร่ โดยเป็นพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 11.10 ไร่ โดยการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นประเภทเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 ร้อยละ 81.94 และสัญญาเช่าซื้อ ส.ป.ก. ร้อยละ 18.06 (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดิน

อาชีพหลัก	เฉลี่ย / ร้อยละ
1. ขนาดพื้นที่การเกษตร	
1) พื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)	15.87
2) พื้นที่เข้าร่วมโครงการ (ไร่)	11.10
2. ประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	
1) ส.ป.ก. 4-01	81.94
2) สัญญาเช่า/เช่าซื้อ ส.ป.ก.	18.06

3.3 การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม

ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 50.56 ไม่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม และหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ร้อยละ 87.78 เกษตรกรมีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม

การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม	ร้อยละ
1. ความรู้ ก่อนเข้าร่วมโครงการ	
1) ไม่มีความรู้	50.56
2) มีความรู้	49.44
2. การเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ	
1) เปลี่ยนแปลงโดยมีความรู้เพิ่มขึ้น	87.78
2) ไม่เปลี่ยนแปลง	12.22

3.4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ ความเข้าใจในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 57.50 มีความรู้ในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 95.28 เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น และในส่วนของความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 64.44 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 93.89 เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น ทั้งนี้พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 76.39 เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้ และหลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 91.67 เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	ร้อยละ
1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	
1.1 ความรู้ ก่อนเข้าร่วมโครงการ	
1) มีความรู้	57.50
2) ไม่มีความรู้	42.50
1.2 การเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ	
1) เปลี่ยนแปลงโดยมีความรู้เพิ่มขึ้น	95.28
2) ไม่เปลี่ยนแปลง	4.72
2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
2.1 ความรู้ ก่อนเข้าร่วมโครงการ	
1) มีความรู้	64.44
2) ไม่มีความรู้	35.56
2.2 การเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ	
1) เปลี่ยนแปลงโดยมีความรู้เพิ่มขึ้น	93.89
2) ไม่เปลี่ยนแปลง	6.11
3. การนำความรู้ไปใช้	
3.1 ก่อนเข้าร่วมโครงการ	
1) นำความรู้ไปใช้	76.39
2) ไม่ได้นำความรู้ไปใช้	23.61
3.2 การเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ	
1) เปลี่ยนแปลงโดยมีนำความรู้ไปใช้เพิ่มขึ้น	91.67
2) ไม่เปลี่ยนแปลง	8.33

3.5 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์

การนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 86.85 นำความรู้ไปใช้ ซึ่งจำแนกเป็น เกษตรกรร้อยละ 64.17 นำความรู้ไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ 16.27 นำความรู้ไปใช้บางส่วน สำหรับเกษตรกรส่วนที่เหลือ ร้อยละ 6.42 ยังไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินการ ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม พื้นที่ยังไม่เหมาะสม รวมทั้งยังไม่เข้าใจในบางเรื่อง (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ได้รับคำแนะนำ / ความรู้				ไม่ได้รับ คำแนะนำ/ ความรู้	รวม
	ใช้ ทั้งหมด	ใช้ บางส่วน	ไม่ได้ ใช้	รวม		
1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	84.72	13.61	0.56	98.89	1.11	100.00
2) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	85.28	12.78	1.11	99.17	0.83	100.00
3) การทำเกษตรผสมผสาน	84.44	13.33	0.84	98.61	1.39	100.00
4) การปลูกพืช	88.06	10.56	1.10	99.72	0.28	100.00
5) การเลี้ยงสัตว์	86.67	9.72	1.67	98.06	1.94	100.00
6) การทำบัญชีครัวเรือน/ฟาร์ม	33.61	35.83	28.62	98.06	1.94	100.00
7) การจัดการฟาร์ม	33.06	32.78	21.38	87.22	12.78	100.00
8) ทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน	81.39	15.28	2.50	99.17	0.83	100.00
9) อื่น ๆ (เช่น การทำระบบกลีกรรรมในแปลง)	0.28	2.50	0.00	2.78	97.22	100.00
เฉลี่ย	64.17	16.27	6.42	86.85	13.15	100.00

3.6 การจัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ และการจัดทำแผนการผลิตในแปลง

การจัดสรรพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 93.89 มีการทำผังแปลง โดยจำแนกเป็นเกษตรกรร้อยละ 42.25 จัดทำผังแปลงก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 26.08 จัดทำผังแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ และร้อยละ 25.56 จัดทำผังแปลงทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 6.11 ยังไม่มีการจัดทำผังแปลง เนื่องจากไม่ทราบว่าจะต้องทำ ไม่มีเวลา รวมทั้งไม่มีความรู้ในการจัดทำผังแปลง (ตารางที่ 3.11)

การจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งพบว่า เกษตรกรมีการจัดทำแผนการผลิตแล้ว ร้อยละ 97.78 โดยเกษตรกรร้อยละ 17.22 จัดทำแผนแบบเป็นลายลักษณ์อักษร และร้อยละ 80.56 จัดทำแผนไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนที่เหลือร้อยละ 2.22 ยังไม่จัดทำแผนการผลิต เนื่องจากเป็นการทำกิจกรรมที่เป็นปกติอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องทำแผน มีผลผลิตไม่มากนัก หรือไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้ สำหรับเกษตรกรที่ได้จัดทำแผนการผลิตแล้ว พบว่า ร้อยละ 97.77 ได้ดำเนินการตามแผนการผลิตแล้ว จำแนกเป็น ร้อยละ 38.33 ดำเนินการตามแผนทั้งหมด และร้อยละ 59.44 ดำเนินการตามแผนแล้วบางส่วน ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 2.23 ยังไม่ดำเนินการตามแผน เนื่องจากอยู่ระหว่างเตรียมการ (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 การจัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดทำแผนการผลิตในแปลงและการดำเนินการตามแผนการผลิต

รายการ	ร้อยละ
1. การจัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	
1.1 ทำผังแปลง	93.89
1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ	42.25
2) หลังเข้าร่วมโครงการ	26.08
3) ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ	25.56
1.2 ไม่ได้ทำผังแปลง	6.11
2. การจัดทำแผนการผลิตในแปลง	
2.1 ทำแผนการผลิต	97.78
1) เป็นลายลักษณ์อักษร	17.22
2) ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร	80.56
2.2 ไม่ได้ทำแผนการผลิต	2.22
3. การดำเนินการตามแผนการผลิต	
3.1 ดำเนินการตามแผน	97.77
1) ดำเนินการทั้งหมด	38.33
2) ดำเนินการบางส่วน	59.44
3.2 ไม่ได้ดำเนินการตามแผน	2.23

3.7 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นแก่เกษตรกร

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการทุกรายจะได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหลังจากที่เกษตรกรได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตแล้ว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.12 นำปัจจัยที่ได้รับ การสนับสนุนมาใช้ประโยชน์ โดย เกษตรกรร้อยละ 87.73 นำมาใช้ทั้งหมด เกษตรกรร้อยละ 1.39 นำมาใช้ บางส่วน และเกษตรกร 10.88 ไม่ได้นำมาใช้หรือไม่ได้รับปัจจัยการผลิตนั้น เนื่องจากปัจจัยบางส่วนไม่ตรงตาม ความต้องการของเกษตรกร บางชนิดไม่เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกร เกษตรกรจึงนำปัจจัยการผลิตนั้นไปให้ เพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง และมีปัจจัยการผลิตบางส่วนเกิดความเสียหายเนื่องจากมีคุณภาพไม่ดี ในช่วงการ สนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ตรงกับช่วงการเพาะปลูก เมื่อพิจารณาการนำมาใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำ พันธุ์สัตว์ปีก และพันธุ์ปลามาใช้ประโยชน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ พันธุ์ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก อื่น ๆ (เช่น ถังหมัก พด. กากน้ำตาล อาหารสัตว์) และพันธุ์พืช ตามลำดับ (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 การได้รับและนำความรู้ คำแนะนำที่ได้รับจากการติดตามเยี่ยมเยียนไปใช้ประโยชน์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	นำมาใช้ประโยชน์			ไม่ได้ นำมาใช้/ ไม่ได้รับ	รวม
	ใช้ ทั้งหมด	ใช้ บางส่วน	รวม		
1) พันธุ์พืช	70.83	0.00	70.83	29.17	100.00
2) ไม้ผล	83.34	8.33	91.67	8.33	100.00
3) เมล็ดพันธุ์ผัก	88.89	0.00	88.89	11.11	100.00
4) สัตว์ปีก	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00
5) ปลา	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00
6) อื่น ๆ (เช่น ถังหมัก พด. กากน้ำตาล อาหารสัตว์)	83.33	0.00	83.33	16.67	100.00
เฉลี่ย	87.73	1.39	89.12	10.88	100.00

3.8 คุณภาพชีวิตเกษตรกร

3.8.1 สภาพหนี้ครัวเรือนเกษตรกร

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีผลทำให้เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ซึ่งจะส่งผลให้สถานะหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรลดลงด้วยการสำรวจ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.72 มีหนี้สิน โดยหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 69.44 มีหนี้สินเท่าเดิม เกษตรกรร้อยละ 26.39 มีหนี้สินลดลง และเกษตรกรร้อยละ 4.17 มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มุ่งเน้นเพื่อใช้ในการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน ผลผลิตยังมีไม่มาก อีกทั้งมีการนำเงินมาลงทุนปรับพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น ซึ่งมีเกษตรกรร้อยละ 78.33 มีการเปลี่ยนแปลงในการชำระหนี้ โดยสามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ร้อยละ 97.22 และสามารถชำระหนี้ได้ในจำนวนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 66.94 (ตารางที่ 3.13) สำหรับเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลงส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ชำระหนี้เป็นปกติอยู่แล้ว มีเกษตรกรเพียงบางส่วนที่มีหนี้สินลดลงจากการมีรายได้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่หนี้สินของเกษตรกรไม่ลดลงมักเกิดจากการที่ยังไม่ถึงการกำหนดชำระหนี้ หรือมีผลผลิตไม่มากพอสำหรับจำหน่าย หรือมีการนำเงินมาลงทุนปรับพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

ตารางที่ 3.13 สภาพหนี้ครัวเรือนเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. การมีหนี้ครัวเรือนเกษตรกร	
1) มีหนี้สิน	89.72
2) ไม่มีหนี้สิน	10.28
2. สถานะหนี้ครัวเรือนเกษตรกร	
1) มีหนี้สินเท่าเดิม	69.44
2) มีหนี้สินลดลง	26.39
3) มีหนี้สินเพิ่มขึ้น	4.17
3. การเปลี่ยนแปลงการชำระหนี้หลังเข้าร่วมโครงการ	
1) การเปลี่ยนแปลง	
- เปลี่ยนแปลง	78.33
- ไม่เปลี่ยนแปลง	21.67
2) เวลาการชำระหนี้	
- ชำระตรงเวลา	97.22
- ชำระไม่ตรงตามเวลา	2.78
3) จำนวนเงินชำระหนี้	
- มากขึ้น	66.94
- เท่าเดิม	31.39
- ลดลง	1.39
- อื่น ๆ	0.28

3.8.2 การออมเงินของครัวเรือนเกษตรกร

สถานการณ์การออมของครัวเรือน หลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว มีการลดรายจ่ายจากการบริโภคผลผลิต มีการพึ่งพาตนเอง รวมถึงมีการจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 79.17 มีเงินออม โดยหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรร้อยละ 43.61 มีเงินออมเท่าเดิม เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรมีการออมเป็นปกติตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 34.72 มีเงินออมเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการทำกิจกรรมการเกษตรเป็นปีแรก ผลผลิตยังมีไม่มาก และเกษตรกรร้อยละ 0.84 มีเงินออมน้อยลง เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร มีการนำเงินออมของครัวเรือนมาใช้ในการปรับปรุงพื้นที่ทำการเกษตร (ตารางที่ 3.14)

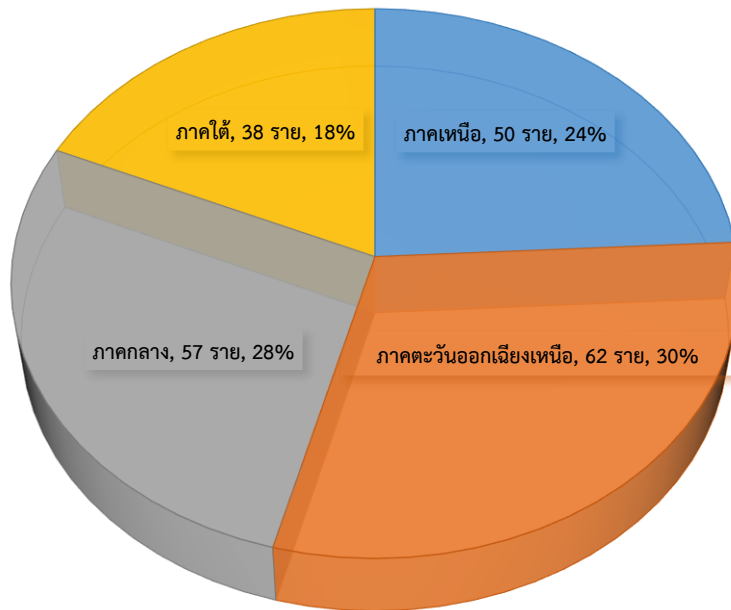
ตารางที่ 3.14 สภาพหนี้ครัวเรือนเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ

การออม	ร้อยละ
1) มีเงินออม	79.17
- มีเงินออมเท่าเดิม	43.61
- มีเงินออมเพิ่มขึ้น	34.72
- มีเงินออมน้อยลง	0.84
2) ไม่มีเงินออม	20.83

3.9 ศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อตั้งศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 190 แห่ง ในพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ 2,850 ไร่ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในแปลงต้นแบบตามหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในขั้นต้น การดำรงชีวิตอย่างพอเพียงของเกษตรกร และการพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีเกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 210 ราย ได้แก่ ภาคเหนือ 50 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 62 ราย ภาคกลาง 57 ราย และภาคใต้ 38 ราย

จำนวนเกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

3.10 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามและประเมินผลเกษตรกรโดย เจ้าหน้าที่กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) กลุ่มประสานงานและติดตาม ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด ลงพื้นที่พร้อมทั้งตรวจเยี่ยมแปลงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และสอบถามปัญหา/อุปสรรค พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแคลนปัจจัยการผลิต เงินทุน และแหล่งน้ำ ในบางรายขาดความรู้ในเรื่องการตลาด และมีปัญหาเรื่องของคุณภาพดิน สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมกับปัจจัยการผลิตที่ได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร จัดหา/ปรับปรุง แหล่งน้ำและโครงสร้างพื้นฐาน ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อีกทั้งการส่งเสริมความรู้ในด้านการเกษตร และการตลาด เป็นต้น

ในส่วนของการปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการต้องการให้สนับสนุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการดังนี้ ไม้ผล ร้อยละ 46.39 พันธุ์ปลา ร้อยละ 37.22 พันธุ์สัตว์ปีก ร้อยละ 31.95 เมล็ดพันธุ์ผัก ร้อยละ 30.56 ไม้ยืนต้น ร้อยละ 25.00 ต้นพันธุ์พืช ร้อยละ 19.44 วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการเกษตร ร้อยละ 12.22 พันธุ์สัตว์ ร้อยละ 4.72 พันธุ์ข้าว ร้อยละ 3.89 อาหารสัตว์ ร้อยละ 1.94 และปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 0.56 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.15)

ตารางที่ 3.15 ความต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

ปัจจัยการผลิตที่ต้องการ	ร้อยละ
1) ไม้ผล	46.39
2) พันธุ์ปลา	37.22
3) พันธุ์สัตว์ปีก	31.94
4) เมล็ดพันธุ์ผัก	30.56
5) ไม้ยืนต้น	25.00
6) ต้นพันธุ์พืช	19.44
7) วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการเกษตร	12.22
8) พันธุ์สัตว์	4.72
9) พันธุ์ข้าว	3.89
10) อาหารสัตว์	1.94
11) ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์	0.56

ตัวอย่าง
เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดชัยนาท

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายฟู ผลิอรุณ อายุ 66 ปี

บ้านเลขที่ 94 หมู่ที่ 4 บ้านเทพรัตน์ ตำบลดงคอน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

โทรศัพท์ 091-9159628

ที่ตั้งที่ดิน หมู่ที่ 4 บ้านเทพรัตน์ ตำบลดงคอน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

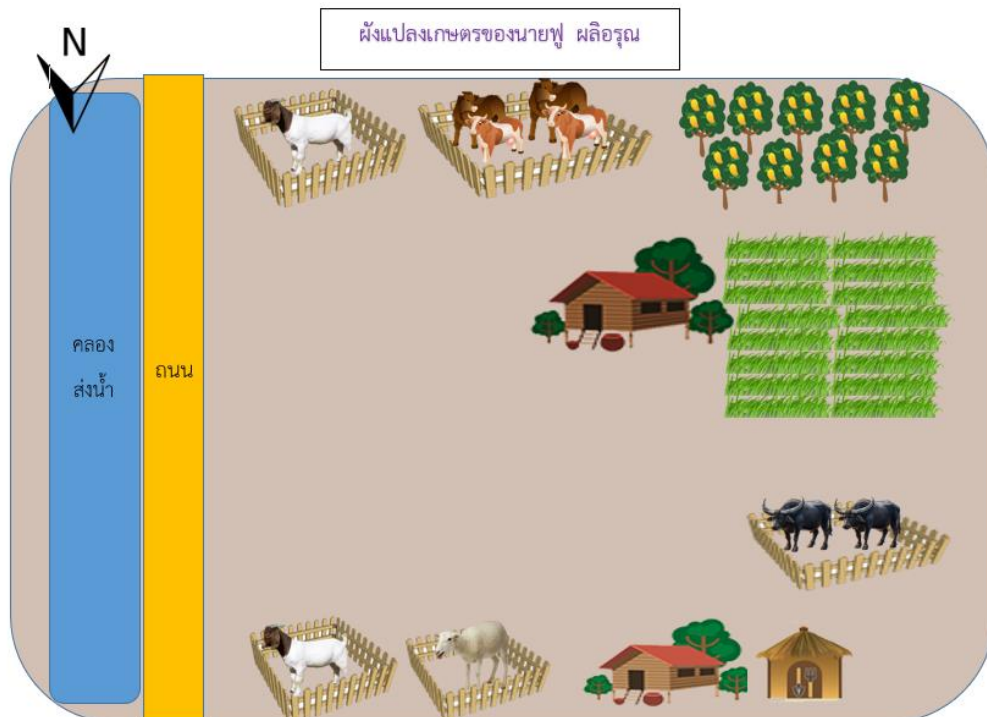
การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 6 ไร่ 0 งาน 9 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(✓) ส.ป.ก. 4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่	
3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝน ทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(✓) มี ประเภท ลำคลอง ขนาด - ลบ.ม. - ไร่ () ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้ เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	() มี ขนาดพื้นที่ - ไร่ (✓) ไม่มี มีวิธีจัดการ จัดซื้อจากร้านค้า
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(✓) มี ไม้ผล เช่น มะม่วง ไม้ยืนต้น เช่น พืชไร่ เช่น แปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ พืชผัก เช่น มะละกอ สมุนไพร เช่น () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(✓) มี สัตว์บก เช่น แพะ (30 ตัว) แกะ (20 ตัว) โค (40 ตัว) ควาย (10 ตัว) สัตว์ปีก เช่น - สัตว์น้ำ เช่น - () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราว ในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	(✓) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	() อสปก. ปี..... () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... (✓) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () ศพก. ปี..... () วนเกษตร ปี..... () Smart Farmer ปี..... () GAP ปี..... () Agri - Map ปี..... () อื่น ๆ ระบุ.....

2. ประวัติและแนวคิดว่าน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

เมื่อก่อนทำนาเพียงอย่างเดียว แต่บางครั้งได้ประสบกับปัญหาาราคาข้าวตกต่ำ ต่อมาทาง ส.ป.ก. ชัยนาท ได้มีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ จึงได้เลี้ยงโคและแพะเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันนี้ไม่ได้ทำนาแล้ว เปลี่ยนมาเป็นแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ โดยปลูกหญ้าแพงโกล่าและเนเปียร์ พร้อมกับเลี้ยงแกะและควายเพิ่มเติม อีกทั้งยังเพิ่มคุณภาพของปศุสัตว์ที่เลี้ยงด้วยการให้อาหารเสริมที่ผสมเอง

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 0.5 ไร่ 2) นาข้าว - ไร่ 3) แปลงหญ้า 3.5 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 1.5 ไร่ 5) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 0.5 ไร่ 6) อื่น ๆ

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

เลี้ยงแพะ

เลี้ยงโค

แปลงหญ้า

เลี้ยงแกะ

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

4.1 การผสมอาหารสัตว์เองเพื่อลดต้นทุน สำหรับการเลี้ยงแพะ

- 1) วัสดุอุปกรณ์ ผีเสื้อเหลืองไม้ 1 ส่วน รำละเอียด 1 ส่วน ปลายข้าว 1 ส่วน กากน้ำตาล 1 ส่วน
- 2) วิธีการทำ
 - ผสมผีเสื้อเหลืองไม้ รำละเอียด และปลายข้าว ให้เข้ากัน
 - ค่อยๆ เทกากน้ำตาลผสมลงไปและคลุกเคล้าให้เข้ากัน เมื่อผสมเสร็จแล้วให้ใช้ได้เลย ไม่ควรทิ้งระยะเวลาไว้นาน

3) วิธีการใช้ เทอาหารที่ผสมเสร็จแล้วในรางอาหารของแพะ

- 4) ประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้แพะเจริญเติบโตแข็งแรง สุขภาพดี และลดระยะเวลาการเลี้ยงจากเลี้ยงแบบธรรมชาติซึ่งใช้ระยะเวลา 5 - 6 เดือน เหลือระยะเวลาเพียง 3 เดือน

4.2 ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) ขายเป็น 10 ตัว และ 20 ตัว แพะ 10 ตัว	280,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้าแปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลี้อตเตอร์ ฯลฯ)	
- เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	7,200
รวมรายรับ	287,200
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	72,000
2.2 นอกภาคการเกษตร	
1) ค่าอาหาร	72,000
2) ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	12,000
3) ค่ายา - สุขภาพอนามัย	12,000
4) เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	
5) ที่อยู่อาศัย	
6) ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	6,000
7) ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ (.....) ตนเอง (.....) คนในครอบครัว	
รวมรายจ่าย	174,000
รายได้สุทธิ 1 - 2	113,200
3. หนี้สิน ในระบบ (ร.ก.ส.)	210,000
4. เงินออม	0

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดตราด

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายสุรัชย์ ด้วงนุ้ม อายุ 60 ปี

บ้านเลขที่ 64/1 หมู่ที่ 10 บ้านปากพืด ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมือง จังหวัดตราด

โทรศัพท์ 086-1089927

ที่ตั้งที่ดิน หมู่ที่ 10 บ้านปากพืด ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมือง จังหวัดตราด

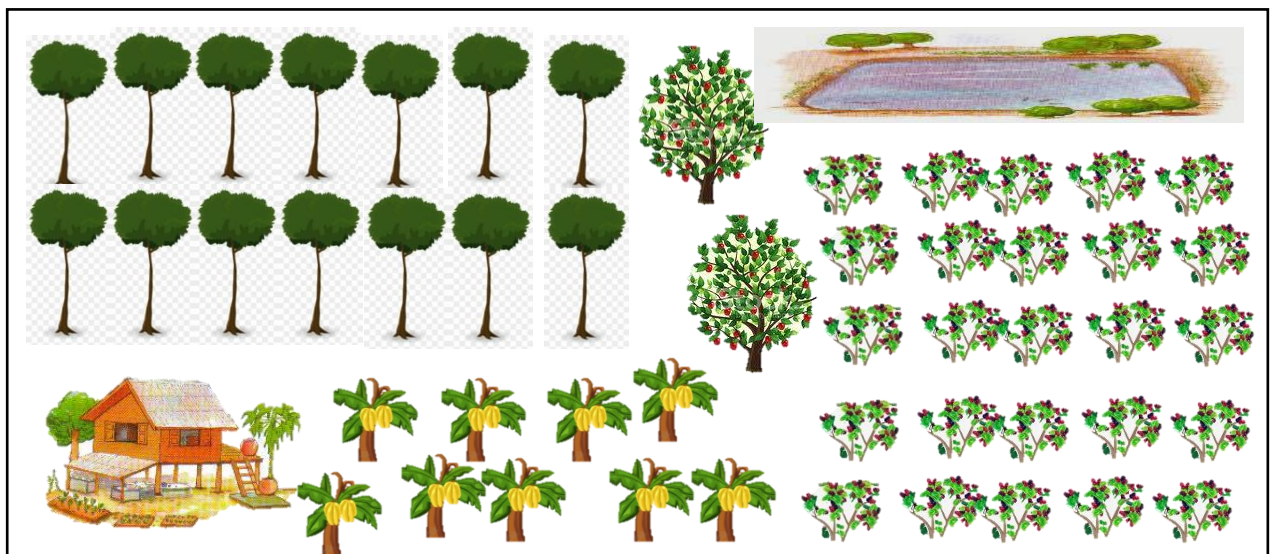
การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 24 ไร่ 3 งาน 58 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(/) ส.ป.ก.4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่	
3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สรรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(/) มี ประเภท สระ ขนาด - ลบ.ม. 1 ไร่ () ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	() มี ขนาดพื้นที่ - ไร่ (/) ไม่มี มีวิธีการจัดการ จัดซื้อจากร้านค้า
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(/) มี ไม้ผล เช่น กล้วย ทุเรียน หม่อน ไม้ยืนต้น เช่น สะตอ ยางพารา พืชผัก เช่น มะเขือ พริก คื่นห่อ สมุนไพร เช่น เป้าน้อย ข่า ตะไคร้ มะกรูด มะนาว () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(/) มี สัตว์บก เช่น ไก่ชน 6 ตัว () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	(/) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	() อสปก. ปี..... () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... (/) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () ศพก. ปี..... () วนเกษตร ปี..... () Smart Farmer ปี..... () GAP ปี..... () Agri - Map ปี..... () อื่น ๆ ระบุ.....

2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

เมื่อปี พ.ศ. 2519 นายสุรัชย์ ด้วงนุ่น ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในจังหวัดตราดและหาซื้อที่ดินได้ประมาณ 20 ไร่ เพื่อใช้ทำการเกษตรปลูกพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ มันสำปะหลัง หลังจากนั้นได้มีการปรับเปลี่ยนมาปลูกยางพาราและปลูกพืชผักสวนครัวส่งขายตลาดนัดเพื่อให้มีรายได้หมุนเวียน โดยใช้แนวทางการลดต้นทุนทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นการใช้น้ำหมักไล่แมลง ฮอร์โมนไข่ น้ำหมักชีวภาพและได้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ จนกระทั่งปัจจุบัน

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 1 ไร่ 2) นาข้าว - ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 23-2-58 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 5) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 0.25 ไร่ 6) อื่น ๆ

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

4.1 เรื่อง การทำจุลินทรีย์หน่อกล้วย

ปลูกหม่อน

ปลูกกล้วย

ปลูกมะเขือ

ปลูกพืชผักสวนครัว

ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

ผลิตน้ำหมักไล่แมลง

1) วัสดุอุปกรณ์

1. หน่อกล้วยใบธง สูงประมาณ 1 เมตร ทั้งเหง้า ต้น (ใช้ทั้งใบและดินที่ติดมาด้วย) จำนวน 30 กิโลกรัม
2. กากน้ำตาล (หรือน้ำตาลปีบ น้ำตาลทรายแดง) จำนวน 10 กิโลกรัม

2) วิธีการทำ

1. นำหน่อกล้วยมาหั่น สับ ตำ จากนั้นนำไปใส่ในถังหมักแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากันด้วยกากน้ำตาลโดยไม่ต้องใส่น้ำ
2. หมักไว้ 7 วัน หมั่นคนทุกเช้าและเย็น เมื่อครบ 7 วัน จึงคั้นน้ำออกมาใส่ถังหรือขวดแล้วปิดฝา (ไม่ต้องบีบแน่น)

3) วิธีการใช้

1. จุลินทรีย์ 20 ซีซี + น้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทรงพุ่มหรือรดโคนต้นไม้สัปดาห์ละครั้ง

4) ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ใช้ปรับปรุงดินบำรุงดิน ปรับสภาพน้ำ ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เร่งการเจริญเติบโตของพืช
2. ใช้กำจัดกลิ่นเหม็นในคอกสัตว์ ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุและฟางในนาข้าวโดยไม่เกิดก๊าซมีเทน (ก๊าซไข่เน่า)

4.2 ภาพประกอบกิจกรรม การทำจุลินทรีย์หน่อกล้วย

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	50,000
1) ยางพารา	30,000
2) หม่อน	13,000
3) กล้าย	8,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้า แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1) ขายหมู	40,000
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลีอตเตอรี ฯลฯ)	
รวมรายรับ	141,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	16,000
- นอกภาคการเกษตร	
2.2 ค่าอาหาร	168,000
2.3 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	36,000
2.4 ค่ายา - สุขภาพอนามัย	500
2.5 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	36,000
2.6 ที่อยู่อาศัย	
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	3,000
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ () ตนเอง (/) คนในครอบครัว	60,000
2.9 อื่น ๆ (ระบุ).....	
รวมรายจ่าย	319,500
รายได้สุทธิ 1 - 2	-178,500
3. หนี้สิน	250,000
ในระบบ (ธ.ก.ส. ส.ป.ก. สถาบันการเงินอื่น ๆ)	150,000
นอกระบบ	100,000
4. เงินออม	3,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดนครนายก

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นางกมล ทองเดิม อายุ 61 ปี

บ้านเลขที่ 180 หมู่ที่ 6 บ้านคลอง 30 ตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

โทรศัพท์ 086-8310348

ที่ตั้งที่ดินเลขที่ 180 หมู่ที่ 6 บ้านคลอง 30 ตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

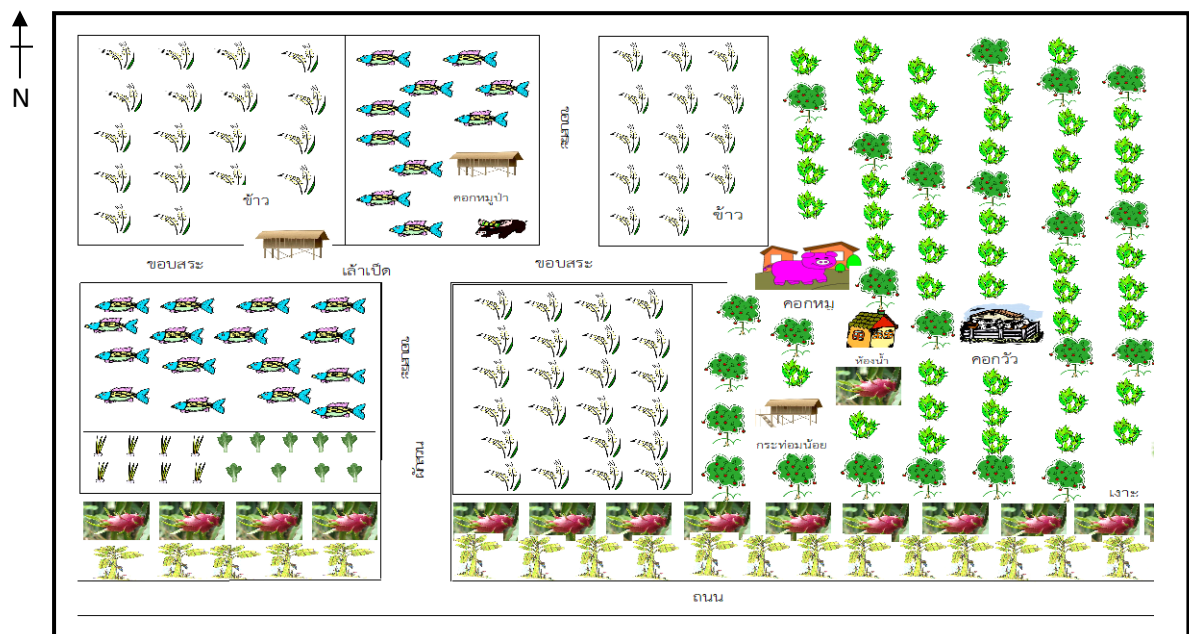
การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ไม่จำกัด	เนื้อที่ 22 ไร่ 1 งาน 40 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	() ส.ป.ก. 4-01 (✓) สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 มีแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝน ทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(✓) มี ประเภท สระน้ำส่วนตัว ขนาด - ลบ.ม. เนื้อที่ 9 ไร่ () ไม่มี
3.2 มีนาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้ เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	(✓) มี ขนาดพื้นที่ 5 ไร่ (ข้าวหอมมะลิ 105) () ไม่มี มีจัดการอย่างไร
3.3 มีการปลูกพืชหลากหลายชนิด	(✓) มี ไม้ผล เช่น มะม่วง กล้วย ชมพู น้อยหน่า ไม้ยืนต้น เช่น มะพร้าว สะเดา แคนา มะกอก พืชผัก เช่น ชะอม บวบ ถั่วฝักยาว ผักหวาน มะละกอ ชะพลู พืชสมุนไพร เช่น ตะไคร้ ข่า กระชาย มะกรูด () ไม่มี
3.4 มีการเลี้ยงสัตว์	(✓) มี สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด เป็ดเทศ สัตว์น้ำ เช่น ปลาเบญจพรรณ กุ้งก้ามกราม () ไม่มี
3.5 มีที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบ ชั่วคราวในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	(✓) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	(✓) อสปก.ปี 2561 () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... (✓) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () ศพก. ปี..... (✓) วนเกษตร ปี 2561 () Smart Farmer ปี..... () GAP ปี..... () Agri-Map ปี..... () อื่น ๆ.....

2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

เริ่มต้นจากการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยวโดยการปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว เมื่อราคาข้าวตกต่ำ ทำให้ไม่คุ้มทุนค่าปุ๋ยเคมี ค่าชีวภัณฑ์ต่าง ๆ จึงเปลี่ยนมาเลี้ยงไก่ส่งบริษัทซีพี แต่เจอภาวะโรคระบาดทำให้ขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น จึงตัดสินใจมาทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่โดยการขุดบ่อเลี้ยงปลาและเก็บกักน้ำ ปลูกพืชผักแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยง เน้นการเกษตรแบบปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทำเกษตรแบบถาวรวิธี ครอบวงจร เริ่มตั้งแต่การผลิต แปรรูปสู่การจัดจำหน่ายด้วยตนเอง แบ่งพื้นที่ทำนาสำหรับบริโภค และแปรรูปจำหน่าย ใช้สารชีวภาพทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง สามารถชำระหนี้สินจนหมด มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นต้นแบบด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับชุมชนและผู้สนใจในการทำเกษตรทั่วไป

3.1 ผังแปลง

การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 10 ไร่ 2) นาข้าว 5 ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 5 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 1 งาน 5) ที่อยู่อาศัย 3 งาน

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

เรื่อง การทำน้ำหมักชีวภาพ

1) วัสดุอุปกรณ์

- เศษผัก อาหาร ผลไม้ที่เหลือจากครัวเรือนและแปลงเกษตร 15 กิโลกรัม
- กากน้ำตาล 1 กิโลกรัม
- สารเร่ง พด.1 ครึ่งซอง
- น้ำเปล่า 10 ลิตร
- ถังน้ำ 1 ใบ
- ไม้สำหรับคนน้ำหมัก

2) วิธีการทำ

- นำเศษผัก อาหาร และผลไม้ ใส่รวมกันในถังหมัก
- นำกากน้ำตาลและสารเร่ง พด.1 เทผสมลงในถังที่ใส่น้ำเตรียมไว้ เสร็จแล้วคนให้เข้ากันแล้วเทผสมลงในถังหมัก
- เมื่อคนจนส่วนผสมทั้งหมดเข้ากันดีแล้ว ปิดฝาให้สนิทตั้งวางไว้ในที่ร่ม
- ทิ้งไว้นานประมาณ 1 เดือน โดยในระหว่างนั้นให้เปิดฝาดังคนน้ำหมักทุกวัน วันละครั้ง
- เมื่อครบ 1 เดือน จึงสามารถนำน้ำหมักไปใช้ได้

3) วิธีการใช้ นำน้ำหมัก 4 ช้อนโต๊ะ ผสมกับน้ำเปล่าประมาณ 10 ลิตร ฉีดพ่นพืชพรรณไม้ต่าง ๆ ในช่วงเช้า ก่อนแดดส่อง

4) ประโยชน์ที่ได้รับ การใช้ น้ำหมักชีวภาพช่วยทำให้พืชพรรณไม้เจริญเติบโตแข็งแรง ใบไม่มีสีเขียว และหนา ไม่มีแมลงศัตรูพืชรบกวน ช่วยปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ ปลอดภัยจากสารเคมี และช่วยลดต้นทุนการผลิต สามารถปรับสภาพน้ำและเพิ่มออกซิเจนในบ่อปลา

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) พืช - ข้าวหอมมะลิ 18,000 บาท พืชผัก 37,000 บาท	55,000
2) สัตว์ปีก - ไก่ 15,000 บาท เป็ด 3,000 บาท	18,000
3) ประมง - กบ ปลาเบญจพรรณ	120,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้าแปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
- แปรรูปปลา เช่น ปลาเค็ม ปลาแดดเดียว ปลาร้า	80,000
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลี้อตเตอร์ ฯลฯ)	
1) เงิน อสม. ผู้สูงอายุ	30,000
2) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 600 บาท 12 เดือน	7,200
รวมรายรับ	310,200
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
2.1.1 ภาคการเกษตร - ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าอาหารสัตว์ ค่าปุ๋ย	19,500
2.1.2 นอกภาคการเกษตร	
1) ค่าอาหาร	30,000
2) ค่าสาธารณูปโภค - ค่าน้ำ 3,500 บาท ค่าไฟฟ้า 6,000 บาท ค่าโทรศัพท์ 1,500 บาท	11,000
3) ค่ายา - สุขภาพอนามัย	
4) เสื้อผ้า - เครื่องนุ่งห่ม	500
5) ที่อยู่อาศัย	
6) ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	30,000
รวมรายจ่าย	91,000
รายได้สุทธิ 1 - 2	219,200
3. หนี้สิน ในระบบ (ร.ก.ส.)	200,000
4. เงินออม	12,500
- กองทุนหมู่บ้าน	12,000
- ฌาปนกิจหมู่บ้าน	500

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดเชียงราย

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล นางสาวจนา เชื้อนขันธ อายุ 34 ปี

ที่อยู่ 20 หมู่ที่ 17 บ้านปงกลาง ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 085-7052210

ที่ตั้งที่ดินเลขที่ 20 หมู่ที่ 17 บ้านปงกลาง ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

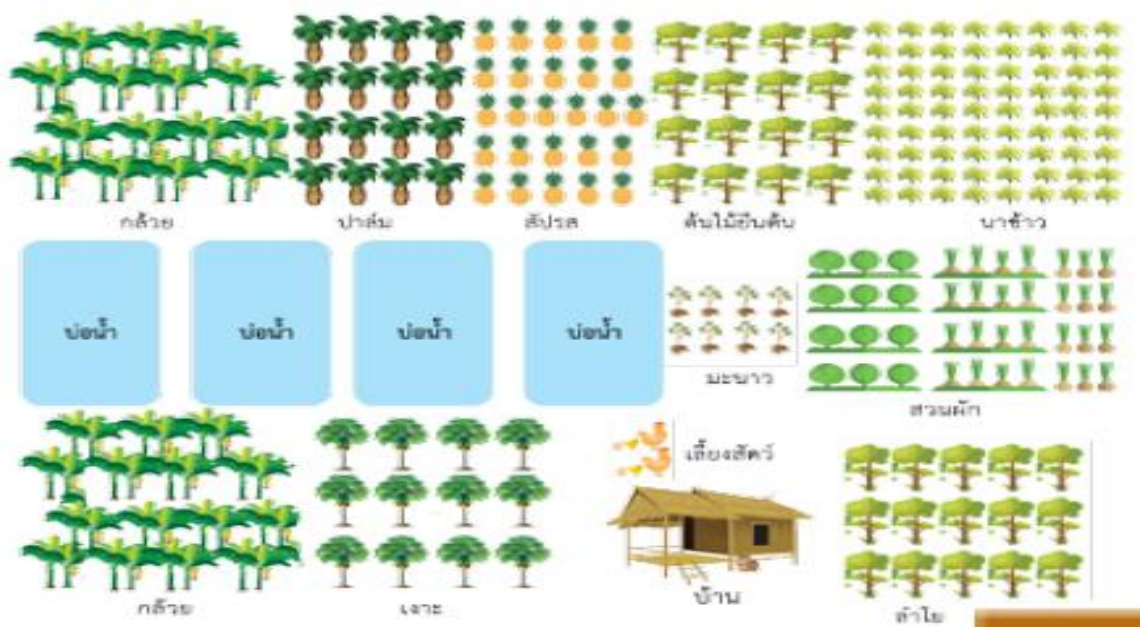
ข้อมูลการคัดเลือกเกษตรกร	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ไม่จำกัด	เนื้อที่ 32 ไร่ 2 งาน 0 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ์	☒ ส.ป.ก. 4-01 ☐ สัญญาเช่า ☐ สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 มีแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	☒ มี ประเภท บ่อเก็บน้ำ ขนาด - ลบ.ม 2 ไร่ ☐ ไม่มี
3.2 มีนาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	☒ มี ขนาดพื้นที่ 3 ไร่ ☐ ไม่มี จัดการอย่างไร
3.3 มีการปลูกพืชหลากหลายชนิด	☒ มี ไม้ผล เช่น ลำไย เงาะ กล้วย สับปะรด ไม้ยืนต้น เช่น สัก พยุง พืชผัก เช่น กะหล่ำปลี ผักกาดขาว มะเขือเปราะ มะเขือเทศ พืชสมุนไพร เช่น ข่า ขมิ้น ☐ ไม่มี
3.4 มีการเลี้ยงสัตว์	☒ มี 1) สัตว์บก เช่น หมู เป็ด ไก่ ห่าน 2) สัตว์น้ำ เช่น ปลานิล ปลาบ้า ☐ ไม่มี
3.5 มีที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลงทฤษฎีใหม่	☒ มี ☐ ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกร	☐ ศูนย์ต้นแบบชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ปี... ☐ อสปก. ปี... ☐ เกษตรกรปราดเปรื่อง ปี..... ☐ คปก./คปจ. ปี..... ☒ เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี..... ☐ ศพก. ปี..... ☒ อื่น ๆ เครือข่ายศูนย์ ศพก

2. ประวัติและแนวคิดการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้

นางสาวรจนา เชื้ออนันต์ จบปริญญาตรีด้านการพัฒนาชุมชนและได้ทำงานเป็นครูพี่เลี้ยงเด็ก โดยส่วนตัวมีความรู้สึกว่า ความยั่งยืนของคนเราไม่ใช่แค่การหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัวเท่านั้น แต่ความยั่งยืนของคนเราคือ การมีอาหารที่ดีไว้กินต่างหาก จึงได้ตัดสินใจลาออกจากอาชีพครูและหันมาทำการเกษตรตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ของในหลวง รัชกาลที่ 9 ซึ่งมีครอบครัวเป็นพื้นฐานในการทำการเกษตรอยู่แล้ว แต่ทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว จึงได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการทำเกษตรผสมผสานคือ ปลูกทุกอย่างที่กินและกินทุกอย่างที่ปลูกเพื่อให้ทุกคนในครอบครัวมีสุขภาพที่ดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ เช่น การเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกปฏิบัติให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปที่มาเยี่ยมชมแปลงศูนย์เรียนรู้พุทธเกษตรอินทรีย์สวนภูตาด เกษตรธรรมชาติ ตำบลดงมะตะ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 2 ไร่ 2) นาข้าว 3 ไร่ 4) ที่พักชั่วคราว

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

4.1 การทำเกษตรผสมผสาน

แปลงที่ดินทำกินของคุณรจนาหรือคุณหญิง มีการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรไว้อย่างชัดเจน โดยมีการขุดบ่อเก็บน้ำประมาณ 2 ไร่ ไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ปลุกพืชผสมผสาน เช่น กล้าย สับปะรด เงาะ ลำไย ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นหลากหลายชนิด และผักสวนครัว เลี้ยงปลา หมู เป็ด ไก่ และห่าน ผลผลิตที่ได้เก็บไว้บริโภคในครัวเรือน และส่งจำหน่าย พืชผักทั้งหมดเป็นการปลูกแบบออร์แกนิก

4.2 ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

4. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 ภาคเกษตร	182,000
- ค่าเมล็ดพันธุ์	5,000
- ค่าเตรียมแปลง	5,000
- ค่าแรงงาน	10,000
- ค่าปุ๋ย (ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ฯลฯ)	2,000
- ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	2,000
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	3,000
1.2 รายรับอื่น ๆ เชื่อมกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ	255,000
รวมรายรับ	300,200
2. รายจ่าย	
2.1 ภาคเกษตร	12,000
2.2 รายจ่ายอื่น ๆ เช่น	
- อาหาร	6,000
- ยารักษาโรค	1,000
- เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	2,000
- ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	-
- เพื่อการศึกษาดูงาน ค่าเล่าเรียนบุตร	36,000
รวมรายจ่าย	57,000
รายได้สุทธิ	243,200
3. หนี้สิน	100,000
4. เงินออม	50,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายนิวัฒน์ หอประหลาด อายุ 42 ปี

บ้านเลขที่ 111 หมู่ที่ 9 บ้านภูดิน ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โทรศัพท์ 094-6031178

ที่ตั้งที่ดิน เลขที่ 111 หมู่ที่ 9 ชื่อหมู่บ้านภูดิน ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

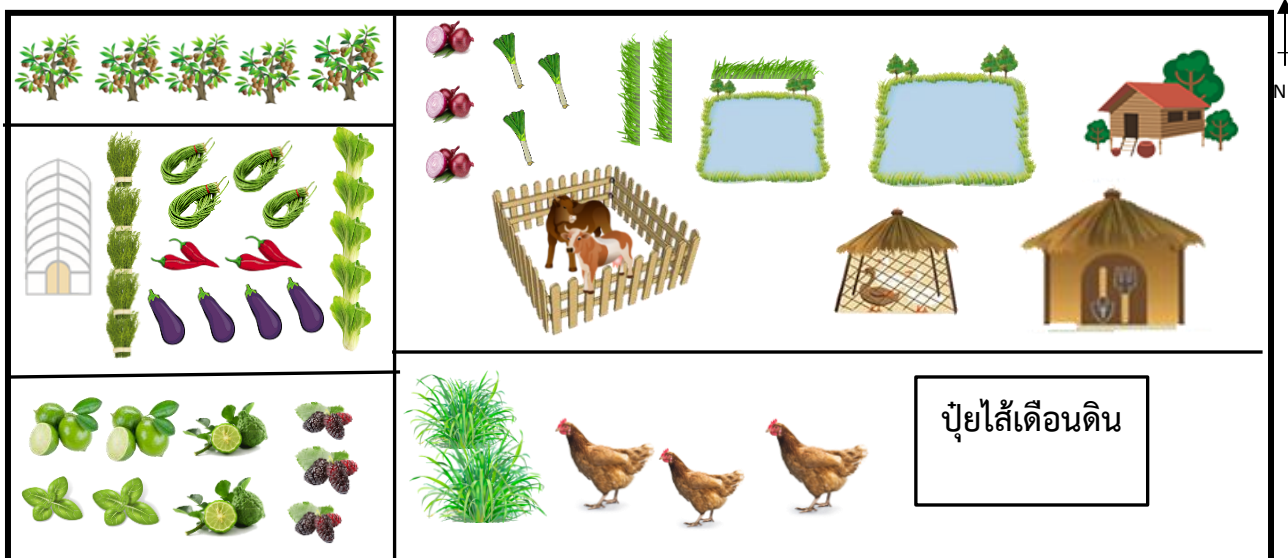
การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 8 ไร่ 2 งาน 34 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(√) ส.ป.ก.4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สรรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(√) มี ประเภท บ่อที่ ส.ป.ก. ขุดให้ขนาด 1,260 ลบ.ม. - ไร่ () ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	(√) มี ขนาดพื้นที่ 2 ไร่ () ไม่มี มีวิธีจัดการอย่างไร
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(√) มี ไม้ผล เช่น ลำไย มะม่วง มะละกอ พืชไร่ เช่น การปลูกหญ้าเนเปียร์ พืชผัก เช่น ถั่วฝักยาว ผักกวางตุ้ง กระเพรา กระเทียม สมุนไพร เช่น ผักเชียงดา ตะไคร้ () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(√) มี สัตว์บก เช่น โค สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด สัตว์น้ำ เช่น ปลา () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	(√) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	() อสปก. ปี..... () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... () สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน ปี..... () เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี..... () เกษตรอินทรีย์ ปี..... () วนเกษตร ปี..... () สมุนไพร ปี..... () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () Smart Farmer ปี..... () ศพก. ปี..... () GAP ปี..... (√) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2560 () Agri-Map ปี..... (√) อื่น ๆ.....

2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

อดีตได้มีการทำสวนลำไยและรับจ้างทั่วไปซึ่งกว่าจะได้รับรายได้ต้องรอเวลานานไม่พอใช้จ่ายภายในครอบครัวมีหนี้สินเกิดขึ้นต่อมามีเจ้าหน้าที่ได้เข้ามาประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งได้สนใจเข้าร่วมโครงการพอเข้าร่วมโครงการได้มีการไปอบรมศึกษาดูงานทำให้เกิดแนวคิดใหม่ที่จะปรับเปลี่ยนการทำเกษตรโดยหันมาทำเกษตรผสมผสาน เช่นปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ปลูกไม้ผล เลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้มีรายได้ตลอดปี อีกทั้งยังมีไว้เพียงพอบริโภคภายในครอบครัวทำให้ลดค่าใช้จ่ายลงและที่สำคัญทำให้เราใช้สารเคมีลดลงทำให้สุขภาพดีขึ้นมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้นทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้นมาก

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 1 ไร่ 2) นาข้าว 1 ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 5 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 5) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 1 ไร่ 6) อื่น ๆ

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

เลี้ยงใส่เดือนดิน

เลี้ยงปลา

เลี้ยงเป็ด

ปลูกนาเนเปี้ย

สวนลำไย

ปลูกพืชผักสวนครัว

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

4.1 เรื่อง ยาฆ่าหญ้า

1) วัสดุอุปกรณ์

- เกลือแกง 10 กิโลกรัม
- ปุ๋ยยูเรีย 10 กิโลกรัม
- โซดาไฟ 2 ชีด
- เปลือกสับปะรด 20 กิโลกรัม
- น้ำ 80 ลิตร
- ไกลโฟเซส

2) วิธีการทำ นำเกลือแกง โซดาไฟ ปุ๋ยยูเรียและน้ำผสมกันในแล้วคนให้ละลายจากนั้นนำเปลือกสับปะรดลงไปหมัก ใช้ระยะเวลา 3 เดือน หลังจากนั้นนำไปผสมกับไกลโฟเซส 100 ซีซี. ต่อน้ำหมัก 1000 ซีซี.

3) วิธีการใช้

- หมักก่อนใช้น้ำหมัก อัตราส่วน 200 - 300 ซีซี./น้ำ 20 ลิตร
- หมักแล้วใช้น้ำหมัก อัตราส่วน 300 - 400 ซีซี./น้ำ 20 ลิตร
- ฉีดพ่นไปยังวัชพืชทุก 7 วันติดต่อกันเป็นจำนวน 4 ครั้ง (ประมาณ 1 เดือน)

4) ประโยชน์ที่ได้รับ สามารถฆ่าหญ้าได้เร็วลดต้นทุนการผลิตดินไม่เสื่อมสภาพและสภาพแวดล้อมดีขึ้น

4.2 เรื่อง ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

1) วัสดุอุปกรณ์

- ปลาหรือหอยเชอรี่ 40 กิโลกรัม
- ฟืชสด 7 กิโลกรัม
- ผลไม้สุก 7 กิโลกรัม
- กากน้ำตาล 20 กิโลกรัม
- น้ำ 20 ลิตร ผสมสารเร่ง พด.2 ปริมาณ 2 กิโลกรัม
- น้ำเปล่า 40 กิโลกรัม

2) วิธีการทำ นำส่วนผสมทั้งหมดมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ (หรือตัดเป็นท่อนๆ) แล้วนำมาผสมให้เข้ากันเมื่อคลุกเคล้าจนเข้ากันดีแล้วให้นำส่วนผสมทั้งหมดเทลงในถังพลาสติก ขนาด 120 ลิตร แล้วจึงนำเอาหอยเชอรี่หรือปลาเทลงในถังน้ำ จากนั้นนำเอาหัวเชื้อ พ.ด.2 จำนวน 2 ของ เทลงในถังน้ำ ขนาด 20 ลิตร ใช้น้ำประมาณ 1.5 ลิตร แล้วใช้ไม้คนให้เข้ากับน้ำเสร็จแล้วเทลงในถังหมักแล้วจึงนำเอาน้ำใส่แค้ได้ลูกศรของถังน้ำปิดฝาทิ้งไว้ประมาณ 3 - 7 วัน และเปิดฝาค้นให้ทั่วสัปดาห์ละครั้งควรตั้งถังหมักเอาไว้ในที่ร่มทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือนก็สามารถนำมาใช้ได้

3) วิธีการใช้ ใช้ฉีดพ่น อัตราการใช้ปุ๋ยน้ำ 50 ซีซี. หรือ 5 ขอนโต้ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือปุ๋ยอินทรีย์ 1 ลิตร ผสมกับน้ำ 200 ลิตร ใช้กับพืชผักผลไม้ต่างๆ ผักอายุ 1 เดือนขึ้นไปใช้ 50 ซีซี. หรือ 5 ขอนแกงต่อน้ำ 20 ลิตร หรือปุ๋ยอินทรีย์ 1 ลิตร ผสมกับน้ำ 200 ลิตร

4) ประโยชน์ที่ได้รับ เพิ่มผลผลิต ให้ผลผลิตดีมีคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต

ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) รายได้จากผลผลิตทางการเกษตร	30,000
2) รายได้อื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่อง	7,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้า แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ล็อตเตอรี่ ฯลฯ)	10,000
รวมรายรับ	47,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	
- นอกภาคการเกษตร	
2.2 ค่าอาหาร	3,700
2.3 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	
2.4 ค่ายา - สุขภาพอนามัย	
2.5 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	150
2.6 ที่อยู่อาศัย	
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ () ตนเอง (✓) คนในครอบครัว	1,000
2.9 อื่น ๆ (ระบุ).....	
รวมรายจ่าย	12,400
รายได้สุทธิ 1 - 2	34,600
3. หนี้สิน	0
4. เงินออม	50,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดอุดรธานี

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล นางลำพูน มีสอน อายุ 50 ปี

บ้านเลขที่ 26 หมู่ที่ 4 บ้านข้าวบอน ตำบลสองห้อง อำเภอฟากท่า จังหวัดอุดรธานี

หมายเลขโทรศัพท์ 082-1621161

ที่ตั้งที่ดิน หมู่ที่ 4 บ้านข้าวบอน ตำบลสองห้อง อำเภอฟากท่า จังหวัดอุดรธานี

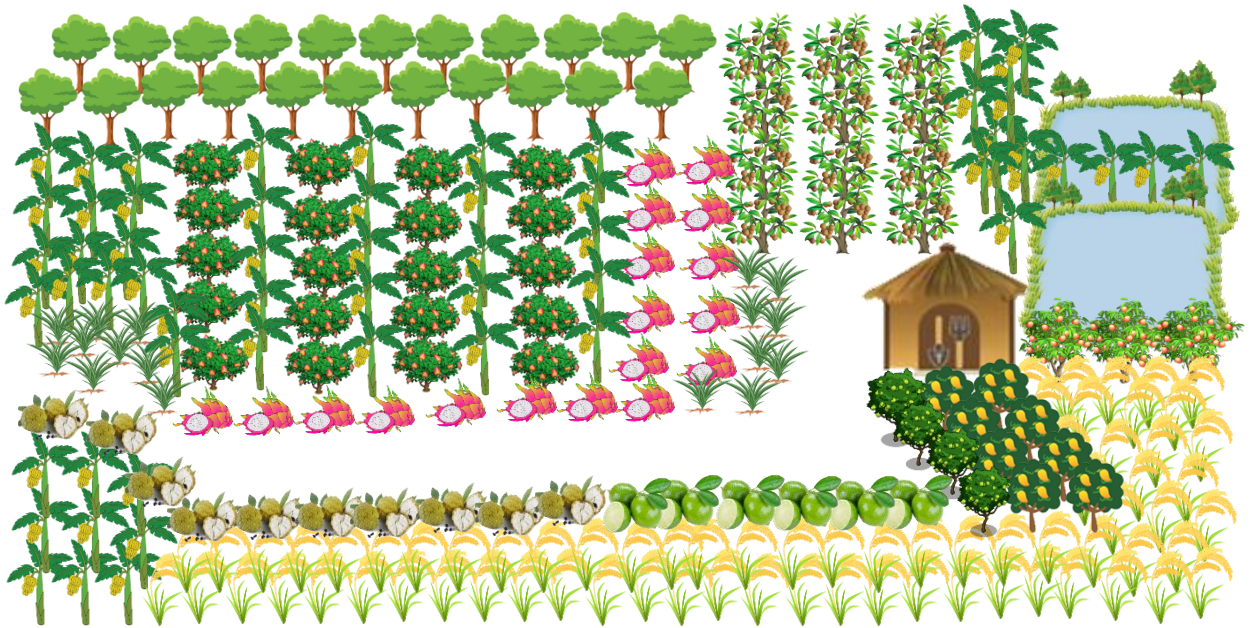
การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 12 ไร่ 2 งาน 61 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(✓) ส.ป.ก. 4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่	
3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สรรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(✓) มี ประเภท สระเก็บน้ำ 3 บ่อ ขนาด 1,260 ลบ.ม 3 งาน () ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	(✓) มี ขนาดพื้นที่ 5 ไร่ () ไม่มี มีวิธีจัดการอย่างไร
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(✓) มี ไม้ผล เช่น แก้วมังกร น้อยหน่า มะม่วงหิมพานต์ กัลยไม้ยืนต้น เช่น สัก พยุง มะค่า พืชไร่ เช่น ข้าวโพด หอมแดง ถั่ว พืชผัก เช่น มะนาว น้ำเต้า ผักขาว พืชสมุนไพร เช่น ขิง ข่า ตะไคร้ กระชาย () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(✓) มี สัตว์น้ำ เช่น ปลานิล ปลงตะเพียน ปลาดุก () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลงทฤษฎีใหม่	(✓) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	() อสปก. ปี..... () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... (✓) สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน ปี 2552 () เกษตรอินทรีย์ ปี..... () เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี () วนเกษตร ปี..... () สมุนไพร ปี.... () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () ศพก. ปี..... () Smart Farmer ปี.... () GAP ปี.... () Agri - Map ปี.... () เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี..... () อื่น ๆ.....

2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

นางลำพูน มีสอน มีแนวคิดนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ โดยการทำประโยชน์ในที่ดินที่มีอยู่อย่างเต็มพื้นที่ ลดพื้นที่ทำนาลงเนื่องจากขาดแรงงาน หันมาปลูกพืชไร่นานาน ได้แก่ ข้าวโพด หอมแดง ถั่ว และใช้ขายเงินที่ได้มาอย่างประหยัด ตามกำลังของตนเอง จะไม่พยายามกู้หนี้ยืมสินเพิ่มลดรายจ่าย ในครัวเรือน โดยการปลูกพืชผักไว้บริโภคเองเหลือจึงขายเป็นรายได้โดยสามารถเก็บผลผลิตในแปลงขายได้เกือบทุกวัน

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 3 งาน 2) นาข้าว 5 ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 6 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 5) ที่พักชั่วคราว 1 งาน 6) อื่นๆ

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

ปลูกแก้วมังกร

สวนมะขาม

ปลูกกล้วย

ปลูกดอกอัญชัน

ปลูกพืชผักสวนครัว

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

เรื่อง การปลูกผักอินทรีย์

- 1) วัสดุอุปกรณ์
 - จอบ
 - ดิน
 - ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก
 - เมล็ดพันธุ์พืช

2) วิธีการทำ

2.1 พรวนดิน ใช้จอบขุดดินลึกประมาณ 6 นิ้ว เพื่อพรวนดินให้มีโครงสร้างดีขึ้นกำจัดวัชพืชในดินกำจัดไข่แมลง หรือโรคพืชที่อยู่ในดิน โดยการพรวนดินตากทิ้งไว้ประมาณ 7 - 15 วัน

2.2 ยกแปลง ใช้จอบพรวนยกแปลงสูงประมาณ 4 - 5 นิ้ว จากผิวดินโดยมีความกว้างประมาณ 1 - 1.20 เมตร ส่วนความยาวควรเป็นตามลักษณะของพื้นที่หรืออาจแบ่งเป็นแปลงย่อยๆ ตามความเหมาะสมความยาวของแปลงนั้นควรอยู่ในแนวทิศเหนือ-ใต้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผักได้รับแสงแดดทั่วทั้งแปลง

2.3 ปรับปรุงเนื้อดิน เนื้อดินที่ปลูกผักควรเป็นดินร่วนแต่สภาพดินเดิมนั้นอาจจะเป็นดินทรายหรือดินเหนียวจำเป็นต้องปรับปรุงให้เนื้อดินดีขึ้นโดยการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตราประมาณ 2 - 3 กิโลกรัม ต่อเนื้อที่ 1 ตารางเมตร คลุกเคล้าให้เข้ากัน

2.4 กำหนดหลุมปลูก จะกำหนดภายหลังจากเลือกชนิดผักต่างๆ แล้วเพราะว่าผักแต่ละชนิดจะใช้ระยะปลูกที่แตกต่างกัน เช่น พริก ควรใช้ระยะ 75 x 100 เซนติเมตร ผักบุ้งจะเป็น 5 x 5 เซนติเมตร

3) วิธีการใช้

นำความรู้มาใช้ในการปลูกผักอินทรีย์ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมแก้ไขจุดบกพร่องนอกจากนี้ยังสามารถเผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรที่สนใจด้วย

4) ประโยชน์ที่ได้รับ

การใช้พื้นที่ส่วนที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อผักมาประกอบอาหารประจำวันครอบครัวได้รับประทานผักที่มีคุณค่าทางอาหารครบถ้วนและปลอดภัยจากสารเคมี

ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) ผักสวนครัว	30,000
2) ข้าว	25,000
3) ข้าวโพด	45,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้า แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1) รับจ้างทั่วไป	10,000
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลี้อตเตอร์ ฯลฯ)	
1.2.1 ลูกให้	20,000
รวมรายรับ	130,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	20,000
- นอกภาคการเกษตร	
2.2 ค่าอาหาร	20,000
2.3 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	2,000
2.4 ค่ายา - สุขภาพอนามัย	
2.5 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	
2.6 ที่อยู่อาศัย	
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	5,000
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ () ตนเอง () คนในครอบครัว	
2.9 อื่น ๆ (ระบุ)	
รวมรายจ่าย	47,000
รายได้สุทธิ 1 - 2	83,000
3. หนี้สิน (ในระบบ ธ.ก.ส. ส.ป.ก. สถาบันการเงินอื่น ๆ)	100,000
4. เงินออม	50,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดบึงกาฬ

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายวิจิต โพธิ์ชัย อายุ 63 ปี

บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 13 บ้านโคกสำราญรุ่งเรือง ตำบลชุมภูพร อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ

โทรศัพท์ 095-1969137

ที่ตั้งที่ดิน เลขที่ 21 หมู่ที่ 1 ตำบลชุมภูพร อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ

การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 17 ไร่ 0 งาน 0 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	ส.ป.ก.4-01
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	ประเภท สระ ขนาด 1,260 ลบ.ม จำนวน 1 สระ
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อ การบริโภคตลอดทั้งปี	มี ขนาดพื้นที่ 10 ไร่
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	ไม้ผล เช่น มะม่วง มะนาว ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา พืชผัก เช่น ถั่วฝักยาว มะเขือ พริก ข่า ตะไคร้ สมุนไพร เช่น ขมิ้น ว่านหางจระเข้
3.4 การเลี้ยงสัตว์	สัตว์บก เช่น หมู สัตว์ปีก เช่น ไก่ ไก่วง สัตว์น้ำ เช่น ปลา กบ
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวใน แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	วิสาหกิจชุมชน ปี 2561 เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี 2560 วิสาหกิจชุมชน ปี 2561

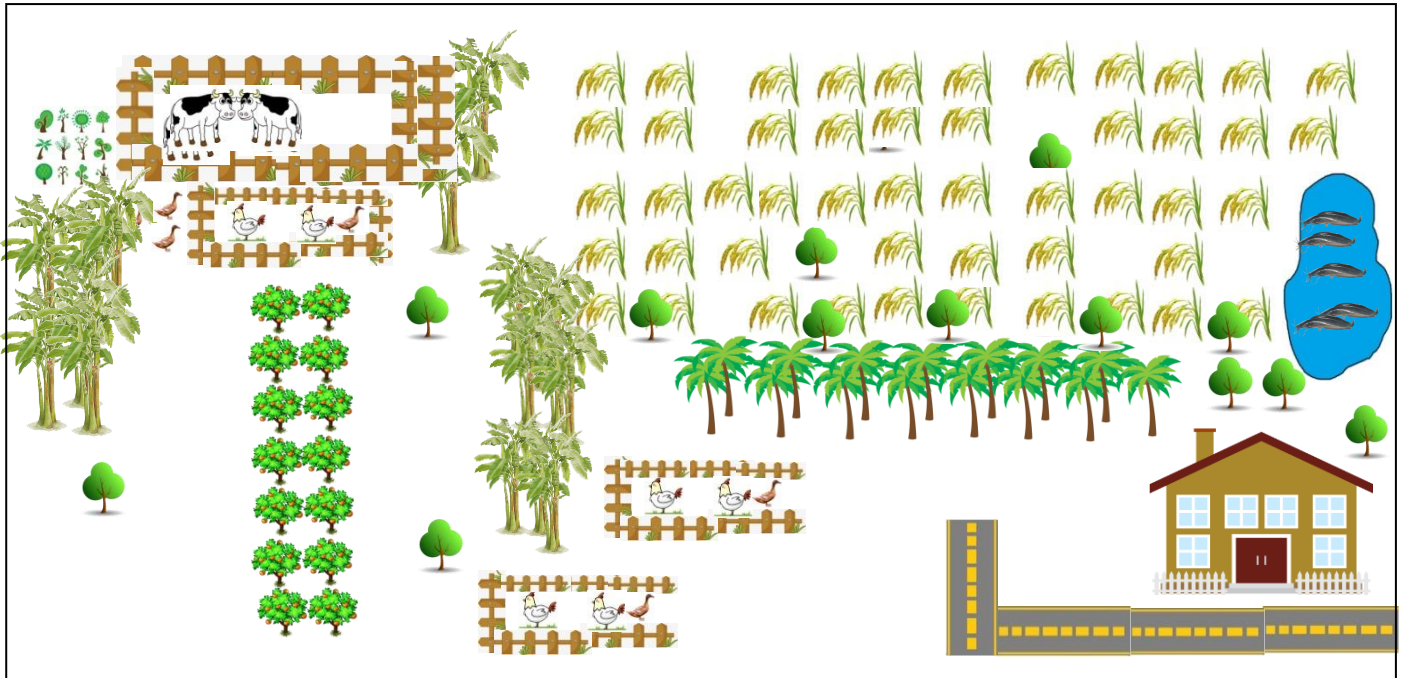
2. ประวัติและแนวทางการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

มีประสบการณ์ในด้านการเกษตรไม่ต่ำกว่า 30 ปี ผ่านการฝึกอบรมเกษตรกรอินทรีย์จากกระทรวง
วิทย์ได้ผ่านการฝึกอบรมจากกรมที่ดินในด้านเกษตรอินทรีย์

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง

การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 1 ไร่ 2) นาข้าว 15 ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 7 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 5) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 1 ไร่ 6) อื่น ๆ

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

ปลูกข้าว

ปลูกพืชหลังนา

ปลูกข้าวโพด

เลี้ยงหมู

เลี้ยงไก่วง

ผลิตปุ๋ยหมัก

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

เรื่อง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์เคมี ทำปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

4.1 วัสดุอุปกรณ์ มูลสัตว์ สายพานลำเลียง ฟอสเฟต ยูเรีย กากน้ำตาล พด.1 ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไตรโคเดอร์มา

4.2 วิธีการทำ นำมูลสัตว์ 1 ตัน ฟอสเฟต 25 กก. ยูเรีย 2 กก. ส่วนผสมอินทรีย์น้ำ 3 ลิตร กากน้ำตาล 3 ลิตร เชื้อไตรโคเดอร์มา 3 ถัง พด.1 หนึ่งซอง ผสมน้ำ 200 ลิตร แล้วผสมให้เข้ากันไม่เปียกจนเกินไปและก็ไม่แห้งจนเกินไปจากนั้นให้หมักปุ๋ยไว้ 3 วัน ค่อยพลิกปุ๋ยนับจากนี้อีก 3 วัน พลิกปุ๋ยอีกรอบนับจากนั้นต้องพลิกปุ๋ยอีก 2 รอบทั้งช่วงรอบละ 4 วัน เป็นอันครบกระบวนการ

4.3 วิธีการใช้ หว่านตามร่องยางพาราหรือหว่านในแปลงนาข้าวก่อนดำประมาณ 2 วัน

4.4 ประโยชน์ที่ได้รับ ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกรทำให้ดินร่วนซุยพืชผักสวยงามไม่มีสารพิษ

ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) ข้าว	140,000
2) ยางพารา	360,000
3) ปลอกดุก	50,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้า แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลี้อตเตอร์ ฯลฯ)	
1.2.1 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	7,200
1.2.2 ลูกให้	36,000
รวมรายรับ	593,200
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	78,000
- นอกภาคการเกษตร	
2.2 ค่าอาหาร	36,000
2.3 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	42,000
2.4 ค่ายา - สุขภาพอนามัย	20,000
2.5 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	1,000
2.6 ที่อยู่อาศัย	
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	10,000
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ () ตนเอง () คนในครอบครัว	12,000
2.9 อื่น ๆ	
รวมรายจ่าย	199,000
รายได้สุทธิ 1 - 2	394,200
3. หนี้สิน (ในระบบ ธ.ก.ส. ส.ป.ก. สถาบันการเงินอื่นๆ)	30,000
4. เงินออม	0

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดศรีสะเกษ

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายดำรงค์ อรุณจรัส อายุ 66 ปี

บ้านเลขที่ 269/2 หมู่ที่ 8 บ้านป่าไร่ ตำบลพรหมสวัสดิ์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ

โทรศัพท์ 089-8600905

ที่ตั้งที่ดิน เลขที่ 269/2 หมู่ที่ 8 บ้านป่าไร่ ตำบลพรหมสวัสดิ์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลการคัดเลือกเกษตรกร	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ไม่จำกัด	เนื้อที่ 14 ไร่ 0 งาน 47 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ์	☒ ส.ป.ก. 4-01 ☐ สัญญาเช่า ☐ สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 มีแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สำรองไว้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้ง ช่วงได้อย่างพอเพียง	☒ มี ประเภท สระน้ำ ร่องน้ำแปลงหนึ่งไร่หนึ่งแสน ขนาดรวมประมาณ 2 ไร่ ☐ ไม่มี
3.2 มีนาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้ เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	☒ มี ขนาดพื้นที่ 7 ไร่ ☐ ไม่มี มีจัดการอย่างไร
3.3 มีการปลูกพืชหลากหลายชนิด	☒ มี ไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว กล้วย มะนาว หนาม ฯลฯ ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา พืชผัก เช่น พริก มะเขือ ชিং ข่า บวบ ฯลฯ พืชสมุนไพร เช่น บรเพ็ด มะรุม ☐ ไม่มี
3.4 มีการเลี้ยงสัตว์	☒ มี 1) สัตว์บก เช่น หมู ไก่ เป็ด 2) สัตว์น้ำ เช่น ปลา ☐ ไม่มี
3.5 มีที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบ ชั่วคราวในแปลงทฤษฎีใหม่	☒ มี ☐ ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกร	☒ ศูนย์ต้นแบบชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ☐ เกษตรกรปราดเปรื่อง ☐ เกษตรกรรุ่นใหม่ ☐ อสปก. ☐ คปก./คปจ. ☒ ศพก. ☐ อื่นๆ ระบุ.....

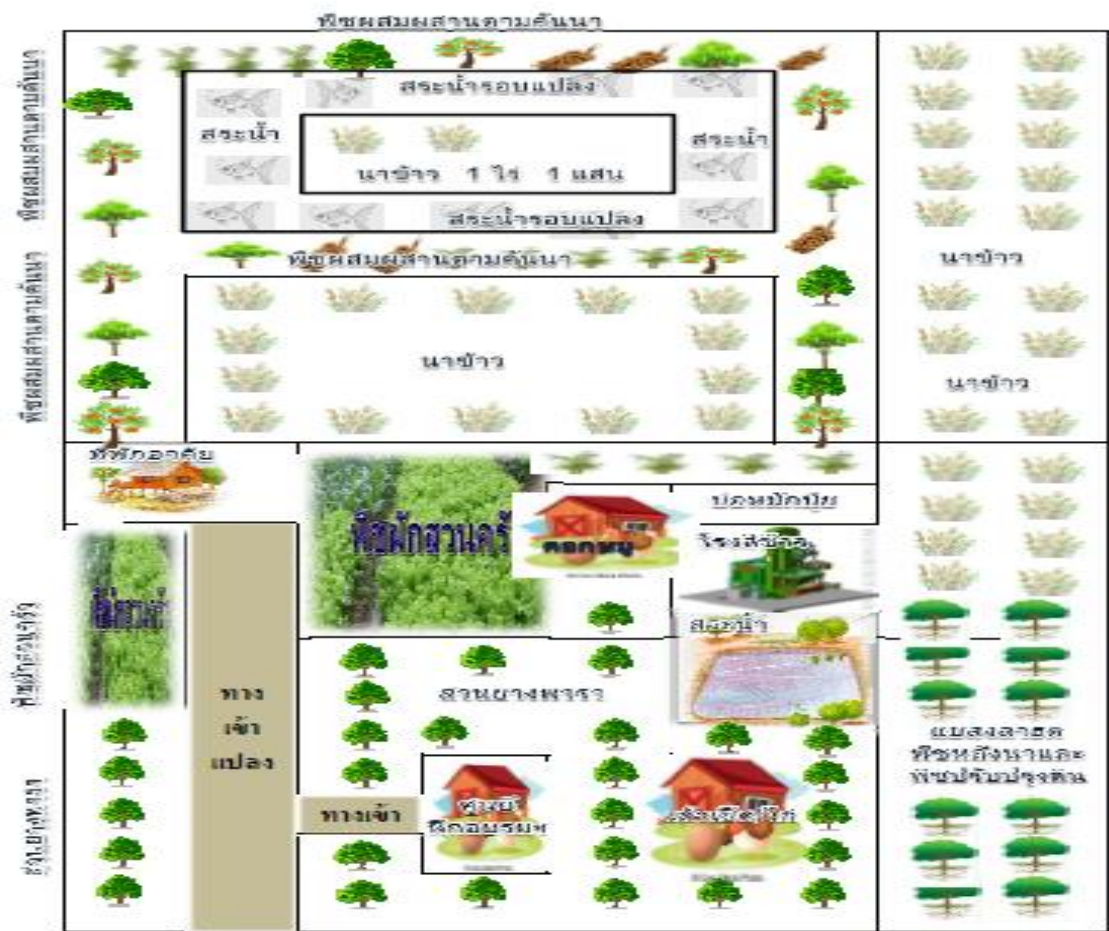
2. ประวัติและแนวคิดการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้

เกิดมาในครอบครัวที่ทำการเกษตร และทำการเกษตรโดยทำนาข้าวมาตั้งแต่เล็กกับครอบครัว เมื่อโตขึ้นได้เข้าเมืองไปหางานทำโดยเป็นลูกจ้างในฟาร์มเลี้ยงสัตว์อยู่หลายปี เมื่อทำงานหลายปีเกิดการอึดอัดกับการเป็นลูกจ้าง คิดดูแล้วว่าการเป็นลูกจ้างเขาไม่มีความแน่นอนในชีวิตเงินเก็บก็ไม่มีจึงเลือกที่จะกลับมาทำการเกษตรที่บ้านเกิดกับครอบครัวโดยกลับมาทำนาข้าวในแปลงของตนเอง โดยเริ่มทำและเริ่มเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรมาเรื่อยๆ จากการทำนาอย่างเดียวยังเป็นการปลูกพืชอื่นๆ ด้วยโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ร.9 โดยปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่หลายอย่าง เช่น ขุดสระเลี้ยงปลา ปรับที่นาทำเป็นเกษตรแนวใหม่ 1 ไร่ ได้ 2 แส่น ปลูกพืชหลายชนิดมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ไก่ เป็ด เลี้ยงปลา และทำการเกษตรปลอดภัยสู่ระบบอินทรีย์

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง

การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 2 ไร่ 2) นาข้าว 6 ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 5 ไร่ 4) ที่พักถาวร 2 งาน

3.2 ภาพกิจกรรม

ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์

การเลี้ยงหมู

การเลี้ยงปลา

เลี้ยงเป็ด ไก่

ปลูกพืชผักสวนครัว

ปลูกไม้ผลแบบผสมผสาน

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

4.1 การทำเชื้อราบิวเวอร์เรียจากข้าวสุกเพื่อกำจัดแมลงระบาด

1) วัสดุอุปกรณ์และวิธีการทำ

การใช้ข้าวสารชนิดแข็ง (ข้าวเสาไห้) อัตราส่วนข้าว 3 ส่วน น้ำ 2 ส่วน หุงด้วยหม้อไฟฟ้าเมื่อข้าวสุกๆ ดิบๆ ให้ตักข้าวขณะยังร้อนประมาณ 3 ทัพพี ใส่ถุงขนาด 7×11 นิ้ว พับปากถุงลงด้านล่างวางเรียงทับกัน ทิ้งไว้ ขณะยังอุ่นเทหรือเหยาะหัวเชื้อราบิวเวอร์เรียลงบนข้าวสุกในถุง ถ้าหัวเชื้อข้าวฟ่างประมาณ 7-8 เมล็ดต่อ 1 ถุง (ใส่เชื้อในตู้เย็นหรือห้องที่ลมสงบ) จากนั้นรัดยางปากถุงให้แน่น เขย่าคลุกเคล้าเพื่อให้เชื้อกระจายอย่างทั่วถึง ใช้เข็มหรือเข็มหมุดแทงไฟตรงบริเวณรอบๆ ปากถุงที่รัดยางไว้ 15/20 ครั้ง/ถุง และกดข้าวในถุงให้แผ่กระจาย ทั่วถุงวางถุงข้าวบริเวณที่มีแสงสว่าง และอากาศถ่ายเทได้ในบริเวณบ้านระวังมด แผลงและสัตว์มารบกวนอย่าให้ ถูกแสงแดดบ่มเชื้อ 7-10 วัน จนเห็นเชื้อราสีขาวปกคลุมเมล็ดข้าวจนเต็มก็นำไปใช้ได้ หรือเก็บไว้ในตู้เย็นช่องผัก จะอยู่ได้ประมาณ 1 เดือน

2) วิธีการใช้

1) เชื้อรา 1 ถุงต่อน้ำ 20 ลิตร ขยำให้ละเอียด กรองด้วยผ้าขาวบางผสมสารจับใจ นำไปฉีดพ่นแปลง นาในตอนเย็นทุก 7 - 10 วัน

2) ฉีดพ่นให้ถูกตัวแมลงหรือบริเวณที่แมลงอาศัยอยู่ให้มากที่สุด

3) หมั่นตรวจดูหากพบว่า ยังมีการทำลายให้ฉีดพ่นซ้ำ แต่ถ้าไม่พบการทำลายก็ให้เว้นระยะห่างออกไป

4) ฉีดพ่นในช่วงที่ไม่มีแสงแดดเพราะแสงแดดจะทำลายเชื้อ

4.2 การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อกำจัดเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรครากเน่าและโคนเน่า

1) วัสดุอุปกรณ์และวิธีการทำ

1) หุงปลายข้าวด้วยหม้อหุงข้าวไฟฟ้า ใช้ข้าว 3 ส่วน น้ำ 2 ส่วน หรือ ข้าว 2 ส่วน น้ำ 1 ส่วน

2) ปลายข้าว 600 กรัม ใส่ น้ำ 0.5 ลิตรจะได้ข้าวสุกประมาณ 1 กิโลกรัม

3) ตักปลายข้าวสุกขณะร้อนประมาณ 2 ทัพพี ใส่ถุงพลาสติกทึบร้อนขนาด 6×12 นิ้ว หรือประมาณถุงละ 250 กรัม รอให้ข้าวเย็นจึงใส่เชื้อ

4) เหยาะหัวเชื้อ 1 - 2 หยาะ ลงในถุงข้าวที่เย็นแล้ว บริเวณที่สะอาดและลมสงบ เพื่อลดการปนเปื้อน

5) ใช้ยางรัดปากถุงให้แน่นหรือใช้ลวดเย็บกระดาษ แล้วเขย่าให้เชื้อกระจายทั่วทั้งถุง

6) ใช้เข็มแทงไม่น้อยกว่า 30 รู กระจายทั่วในถุงไม่วางซ้อนกันและดึงกลางถุงไม่ให้พลาสติกแนบติดกับข้าว

7) วางถุงเชื้อในห้องที่สะอาด ปลอดภัยจากมด ไร และสัตว์อื่น ๆ อากาศไม่ร้อน ไม่ตากแดด แต่มีแสงสว่าง บ่มทิ้งไว้ 5 - 7 วัน

8) เชื้อราชนิดสดที่เจริญเต็มที่จะสร้างสปอร์สีเขียวเข้ม หลังจากบ่มแล้ว 5 - 7 วัน ควรนำไปใช้ทันทีหรือเก็บไว้ในตู้เย็นช่องธรรมดา จะอยู่ได้ไม่เกิน 1 เดือน

2) วิธีการใช้

1) เชื้อสด 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร สำหรับฉีดพ่นลงดินหรือบริเวณรากของพืช

2) เชื้อสด 2 กิโลกรัม ต่อน้ำ 240 ลิตร สำหรับฉีดพ่นส่วนบนของต้นพืช

3) ฉีดพ่นในช่วงที่ไม่มีแสงแดด เพราะแสงแดดจะทำลายเชื้อ

4.3 การทำปุ๋ยชีวภาพ

1) วัสดุอุปกรณ์

(1) มูลสัตว์ทุกชนิด 1 ส่วน (กระสอบ)

(2) แกลบดิบ 1 ส่วน (กระสอบ)

(3) รำละเอียด 1 ส่วน (กระสอบ)

(4) จุลินทรีย์ EM 20 ซีซี. (2 ช้อนโต๊ะ)

(4) กากน้ำตาล 20 ซีซี. (2 ช้อนโต๊ะ)

(5) น้ำสะอาด 10 ลิตร หรือ 1 ถัง

2) วิธีการทำ

1) เตรียมจุลินทรีย์ EM กากน้ำตาล น้ำสะอาด ผสมไว้ในถังน้ำ

2) นำมูลสัตว์และรำละเอียดผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน

3) นำแกลบดิบใส่ลงในน้ำที่ขยายจุลินทรีย์ EM ในส่วนที่ 1 จุ่มให้เปียกแล้วบีบพอหมาด ๆ นำมาคลุกเคล้าให้เข้ากัน

4) เมื่อปุ๋ยชีวภาพแห้งสนิทแล้ว ควรเก็บรักษาไว้ในที่ร่ม ไม่มีฝนและไม่มีแดด สามารถเก็บรักษาได้นานประมาณ 1 ปี

3) วิธีการใช้

1) ใช้ปุ๋ยแห้งกับแปลงปลูกต้นไม้ทุกชนิดในอัตราส่วนปุ๋ยแห้ง 1 กำมือ/พื้นที่ 1 ตารางเมตร แล้วทำการเพาะปลูกได้

2) พืชผักที่มีอายุเกิน 2 เดือน เช่น พริกทอง แตงกวา ถั่วฝักยาว กระหล่ำปลี ให้ใช้ปุ๋ยแห้งรองก้นหลุมก่อนปลูกประมาณ 1 กำมือ

3) ไม้ยืนต้น ไม้ผล ควรรองก้นหลุมด้วยเศษหญ้า ใบไม้ ฟางแห้ง และปุ๋ยแห้งประมาณ 1 - 2 บั้งก็ส่วนไม้ยืนต้น ไม้ผลที่ปลูกแล้วให้ใส่ปุ๋ยแห้งโดยรอบทรงพุ่มแล้วคลุมด้วยเศษหญ้า ใบไม้แห้ง และฟางแห้ง

4) ไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้กระถาง ควรใส่ปุ๋ยแห้งสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ประมาณ 1 ช้อนโต๊ะ รอบ ๆ โคนต้น

เชื้อราบิวเวอร์เรีย

เชื้อราไตรโคเดอร์มา

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 ภาคเกษตร	
- ค่าเมล็ดพันธุ์	20,000
- ค่าเตรียมแปลง	
- ค่าแรงงาน	
- ค่าปุ๋ย (ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ฯลฯ)	
- ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	
1.2 รายรับอื่น ๆ เช่น ข้าว ไม้ผล หมู เป็ด ไก่ ยางพารา ฯลฯ	150,000
รวมรายรับ	170,000
2. รายจ่าย	
2.1 ภาคเกษตร	8,000
2.2 รายจ่ายอื่น ๆ เช่น	
- อาหาร	5,000
- ยารักษาโรค	2,000
- เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	3,000
- ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	
- เพื่อการศึกษา ค่าเล่าเรียนบุตร	
รวมรายจ่าย	18,000
รายได้สุทธิ	152,000
3. หนี้สิน	0
4. เงินออม	250,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดหนองคาย

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ นายทองใส วิสาสวัสดิ์ อายุ 45 ปี

ที่อยู่เลขที่ 14 หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวคำ ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ที่ตั้งที่ดิน หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวคำ ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่	เนื้อที่ 10 ไร่ - งาน - วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(☒) ส.ป.ก. 4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สำรองไว้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝน ทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(☒) มี ประเภท สระ ขนาด 1,260 ลบ.ม 1 ไร่ จำนวน 3 แห่ง () ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้ เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	(☒) มี ขนาดพื้นที่ - ไร่ 1 งาน - วา () ไม่มี มีวิธีจัดการอย่างไร
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(☒) มี ไม้ผล เช่น มะนาว มะพร้าว กล้วยหอม กล้วยน้ำว้า มะม่วง ขนุน มะกอก มะขาม ไม้ยืนต้น เช่น ต้นสัก ต้นยาง ต้นพะยูง พืชไร่ เช่น สับปะรด หน่อไม้ฝรั่ง พืชผัก เช่น ผักกาด พริก มะเขือ โหระพา กะเพรา สมุนไพร เช่น ข่า ตะไคร้ () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(☒) มี สัตว์บก เช่น วัว สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด สัตว์น้ำ เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน ปลาน้ำจืด () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราว ในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	(☒) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	() อสปก. ปี.... () คปจ. ปี.... (☒) วิสาหกิจชุมชน ปี 2561 () สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน ปี..... () เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี..... () เกษตรอินทรีย์ ปี..... () วนเกษตร ปี..... () สมุนไพร ปี..... (☒) เกษตรแปลงใหญ่ ปี 2561 () Smart Farmer ปี () ศพก. ปี.... () GAP ปี... (☒) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 () Agri - Map ปี..... () อื่น ๆ.....

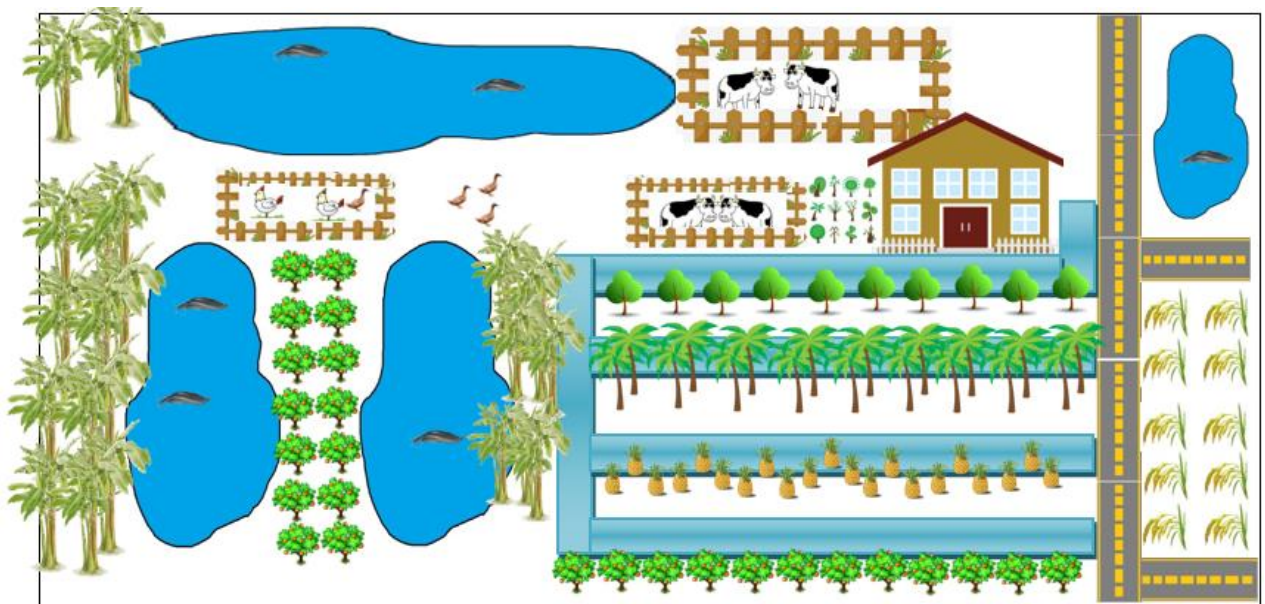
2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

เมื่อครั้งที่นายทองใส วิชาสวัสดิ์ ยังเป็นวัยรุ่นได้เคยเดินทางไปทำงานที่สวนส้มในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ได้รับความรู้ด้านการเกษตรมากมาย จึงอยากกลับมาทำสวนที่บ้านเกิดของตนเอง โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจนถึงปัจจุบัน และได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรที่หลากหลายด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ต่อมาได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่กับ ส.ป.ก. ได้รับการฝึกอบรมและดูงานเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับตนเอง จนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

3. กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง

การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 3 ไร่ 2) นาข้าว 1 งาน 3) พืชเศรษฐกิจ 3 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง
ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 3 ไร่

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

เลี้ยงโค กระบือ

เลี้ยงเป็ด

เลี้ยงไก่

เลี้ยงปลา

ระบบน้ำหยด

เกษตรผสมผสาน

4. องค์ความรู้ต้นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

4.1 เรื่อง ระบบน้ำหยด

1) วัสดุอุปกรณ์

- ถังน้ำ 200 ลิตร
- ท่อพีวีซี วาล์วน้ำ ข้อต่อต่าง ๆ เทปน้ำหยด และอุปกรณ์ต่อพ่วง

2) วิธีการทำ

- เจาะรูถังน้ำ 200 ลิตร กว้างประมาณ 5 ซม. ติดตั้งทางน้ำออกโดยนำข้อต่อพีวีซีเกลียวนอกพันด้วยเทปพันเกลียว ชันเข้ารูให้แน่นเพื่อล็อกข้อต่อพีวีซีเกลียวนอก ต่อมาติดตั้งวาล์วพีวีซี ติดตั้งชุดกรองน้ำเกษตรให้หัวลูกศรที่ตัวกรองหันไปทิศทางเดียวกับการไหลของน้ำ ติดตั้งท่อพีวีซีตามความกว้างของหัวแปลงตั้งถึงบนที่สูงให้สูงกว่าแปลงปลูก 1 - 2 เมตร

- เจาะท่อพีวีซีในตำแหน่งที่ต้องการวางสายเทปน้ำหยด ใส่ลูกยางกันรั่วในรูที่เจาะ ติดตั้งข้อต่อเทปน้ำหยด

- เปิดน้ำไล่เศษตะกอนก่อนนครอบฝาพีวีซีปิดปลายทั้งสองข้าง เสียบเทปน้ำหยดเข้ากับข้อต่อล็อกเทปให้แน่นให้รูน้ำหยดหงายขึ้น เปิดวาล์วทดสอบระบบสุดท้าย พันปลายสายเทปน้ำหยดให้แน่นเพียงเท่านี้เกษตรกรจะได้ระบบสวนครัวน้ำหยดราคาประหยัด

3) วิธีใช้

เหมาะกับการให้น้ำในฤดูแล้งหรือฤดูที่ขาดน้ำ สำหรับพืชผักหรือต้นไม้ ถ้าใช้ในแปลงปลูกขนาดไม่เกิน 200 ตร.ม. กว้าง 10 ม. x ยาว 20 ม. ปลูกพืชระยะห่างระหว่างแถว 50 ซม. การเปิดให้น้ำแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 10 - 30 นาที ทำให้ใช้น้ำน้อยเพียง 50 ลบ.ม. ต่อฤดูกาลผลิต (100 วัน)

4) ประโยชน์ที่ได้รับ

สามารถใช้กันอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดและนำไปประยุกต์ใช้กับการปลูกพืชผักในแปลงทุกชนิดทุกพื้นที่ ใช้น้ำน้อยช่วยลดต้นทุน ลดการใช้แรงงานและใช้ระยะเวลาน้อยลง รวมทั้งบำรุงรักษาง่าย

4.2 ภาพประกอบกิจกรรม ระบบน้ำหยด

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
- รายได้จากการขายวัว ไก่ เป็ด และปลา	10,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้า แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ถ้อยเตอริ ฯลฯ)	
- พิน้องให้	3,000
รวมรายรับ	13,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
2.1.1 ภาคการเกษตร	500
2.1.2 นอกภาคการเกษตร	
1) ค่าอาหาร	3,000
2) ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	1,000
3) ค่ายา - สุขภาพอนามัย	
4) เสื้อผ้า - เครื่องนุ่งห่ม	1,000
5) ที่อยู่อาศัย	
6) ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	1,000
7) ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้	2,000
รวมรายจ่าย	8,500
รายได้สุทธิ 1 - 2	4,500
3. หนี้สิน (ในระบบ (ธ.ก.ส. ส.ป.ก. สถาบันการเงินอื่น ๆ))	400,000
- ธ.ก.ส.	50,000
- โครงการหมู่บ้านเงินล้าน	50,000
- จวดรยนต์	300,000
4. เงินออม	10,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดนราธิวาส

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายมาหะมะ เจ๊ะนิ อายุ 60 ปี

บ้านเลขที่ 12/2 หมู่ที่ 4 หมู่บ้านกูแบอีแก ตำบลลูโย๊ะ อำเภอสู่ไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

โทรศัพท์ 061-1601089

ที่ตั้งที่ดิน หมู่ที่ 4 หมู่บ้านกูแบอีแก ตำบลลูโย๊ะ อำเภอสู่ไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 2 ไร่ 2 งาน 81 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(✓) ส.ป.ก.4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สรรองไว้ใช้ ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	() มี ประเภท ขนาด ลบ.ม. ไร่ (✓) ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อ การบริโภคตลอดทั้งปี	() มี ขนาดพื้นที่ ไร่ (✓) ไม่มี มีวิธีการจัดการอย่างไร.....
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(✓) มี ไม้ผล เช่น ลองกอง ทุเรียน ส้มโอ มะพร้าว เงาะ มังคุด . ไม้ยืนต้น เช่น ปาล์มน้ำมัน . พืชไร่ เช่น ถั่วเขียว พืชผัก เช่น ถั่วฝักยาว บวบ ชะอม พริก มะเขือเปราะ มะนาว สมุนไพร เช่น ข่า ขมิ้น ตะไคร้ ดาหลา . () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(✓) มี สัตว์บก เช่น - สัตว์ปีก เช่น ไก่ สัตว์น้ำ เช่น ปลาดุก () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลง เกษตรทฤษฎีใหม่	(✓) มี () ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	() อสปก. ปี..... () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... () สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน ปี..... () เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี..... () เกษตรอินทรีย์ ปี..... () วนเกษตร ปี..... () สมุนไพร ปี..... () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () Smart Farmer ปี..... () ศพก. ปี..... () GAP ปี..... (✓) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 () Agri - Map ปี..... () อื่น ๆ.....

2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

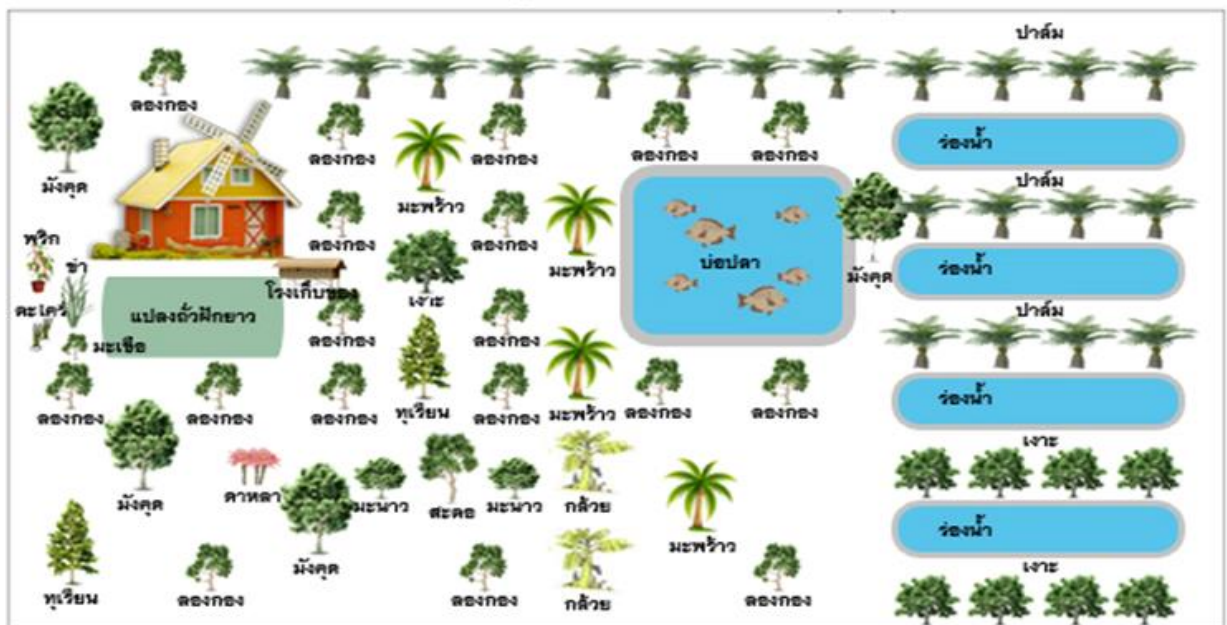
เกิดจากการได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน จังหวัดนราธิวาส (ส.ป.ก.นราธิวาส) สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส สถานีพัฒนาที่ดินนราธิวาส ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำรินราธิวาส โดยได้รับองค์ความรู้ด้านการจัดการดิน การจัดการผลผลิต การลดรายจ่ายด้านปัจจัยการผลิต ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเห็นว่าผลที่ได้รับทั้งด้านผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ จึงนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

3. กิจกรรมในแปลง

- 3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหลงน้ำ - ไร่ 2) นาข้าว - ไร่ 3) พืชเศรษฐกิจ 0-2-00 ไร่ 4) สัตว์เลี้ยง 5) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 0-2-00 ไร่ 6) อื่น ๆ ไร่

ผังแปลงนายมาหะมะ เจ๊ะนิ

พื้นที่ 2 - 2 - 81 ไร่

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

ปลูกพืชผัก

ปลูกปาล์มน้ำมัน

เลี้ยงปลาตุ๊ก

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

เรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ .

1) วัสดุอุปกรณ์

- 1.1 มูลสัตว์ 1 กระสอบ
- 1.2 รำอ่อน 1 กระสอบ
- 1.3 แกลบดิบ 1 กระสอบ
- 1.4 กากน้ำตาล 1 ขอนโต้ะ
- 1.5 EM 20 ซีซี
- 1.6 น้ำ 10 ลิตร

2) วิธีการทำ

- 2.1 ผสมเชื้อ EM และกากน้ำตาลร่วมกับน้ำ
- 2.2 ผสมมูลสัตว์ รำอ่อน และแกลบดิบให้เข้ากัน ราดด้วยน้ำที่ผสมเชื้อ EM และกากน้ำตาล ให้เข้ากัน อย่าให้แฉะเกินไปหรือแห้งเกินไป
- 2.3 ตักใส่กระสอบมัดปากให้แน่นวางกับพื้นไม้
- 2.4 พลิกกระสอบทุกวัน สังเกตดูว่ากระสอบหายร้อนแล้วนำไปใช้ได้ ประมาณ 7 – 10 วัน

3) วิธีการใช้

- 3.1 ใช้ในขั้นตอนเตรียมดิน/เตรียมแปลง ด้วยการนำปุ๋ยหมักชีวภาพโรยบนแปลง 2-3 กำมือ/ตารางเมตร ก่อนจะทำการไถพรวนดินรอบ 2 หรือ ก่อนการไถยกร่อง
- 3.2 ใช้ในแปลงผัก และสวนผลไม้ ด้วยการนำปุ๋ยหมักชีวภาพ 1-2 กำมือ โรยรอบโคนต้น

4) ประโยชน์ที่ได้รับ

- 4.1 ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ทำให้ดินร่วนซุย การระบายอากาศ และการอุ้มน้ำของดินดีขึ้น รากพืชแพร่กระจายได้ดี
- 4.2 เป็นแหล่งธาตุอาหารพืชทั้ง ธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรองและจุลธาตุ
- 4.3 ดูดซับและเป็นแหล่งเก็บธาตุอาหารในดินไม่ให้ถูกชะล้าง สูญเสียไปได้ง่าย และปลดปล่อยออกมาให้พืชใช้ประโยชน์ที่ละน้อยตลอดฤดูปลูก
- 4.4 เพิ่มความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดเป็นด่างของดิน
- 4.5 เพิ่มแหล่งอาหารของจุลินทรีย์ดิน ทำให้ปริมาณและกิจกรรมจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดินเพิ่มขึ้น

ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) (ระบุ) พืช	80,000
2) (ระบุ).....	
3) (ระบุ).....	
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้าแปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1) (ระบุ)	
2) (ระบุ).....	
3) (ระบุ).....	
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลือเตอริ ฯลฯ)	
1.2.1 (ระบุ).....	
1.2.2 (ระบุ).....	
1.2.3 (ระบุ).....	
รวมรายรับ	80,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	16,600
- นอกภาคการเกษตร	
2.2 ค่าอาหาร	6,000
2.3 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	
2.4 ค่ายา – สุขภาพอนามัย	
2.5 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	4,000
2.6 ที่อยู่อาศัย	
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ (.....) ตนเอง (.....) คนในครอบครัว	
2.9 อื่น ๆ (ระบุ).....	
รวมรายจ่าย	26,600
รายได้สุทธิ 1 - 2	53,400
3. หนี้สิน (ในระบบ ธ.ก.ส. ส.ป.ก. สถาบันการเงินอื่นๆ)	120,000
4. เงินออม	15,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดปัตตานี

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายปือราเฮง วาเตะ อายุ 61 ปี

บ้านเลขที่ 8/2 หมู่ที่ 1 หมู่บ้านปือระ ตำบลปือระ อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

โทรศัพท์ 082-8336659

ที่ตั้งที่ดิน แปลงที่ 2 กลุ่ม/ระวางที่ 9 หมู่ที่ 4 หมู่บ้านสะปือระ ตำบลปือระ อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

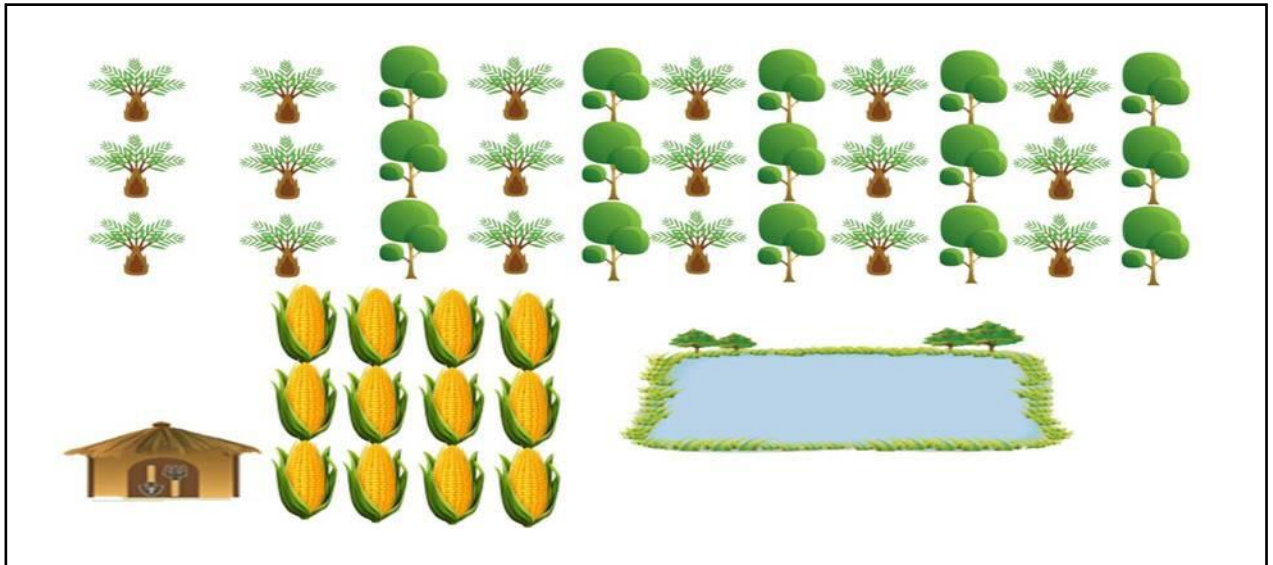
การคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ (ไม่จำกัด)	เนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 06 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ	(✓) ส.ป.ก.4-01 () สัญญาเช่า () สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่	
3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก สรรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	(✓) มี ประเภท สระน้ำ ขนาด 1,260 ลบ.ม.ไร่ () ไม่มี
3.2 นาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	(✓) มี ขนาดพื้นที่ 4 ไร่ (นอกเขต ส.ป.ก.) () ไม่มี มีวิธีจัดการอย่างไร
3.3 การปลูกพืชหลากหลายชนิด	(✓) มี ไม่ผล เช่น กล้าย, ลองกอง, ทุเรียน, มังคุด, มะนาว (นอกเขต) ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน พืชไร่ เช่น ข้าวโพด พืชผัก เช่น ผักบุ้ง, พริกหยวก สมุนไพร เช่น ตะไคร้ () ไม่มี
3.4 การเลี้ยงสัตว์	(✓) มี สัตว์บก เช่น สัตว์ปีก เช่น สัตว์น้ำ เช่น ปลาช่อน () ไม่มี
3.5 ที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	() มี (✓) ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกรต้นแบบ	(✓) อสปก. ปี 2560 () คปจ. ปี..... () วิสาหกิจชุมชน ปี..... () สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน ปี..... () เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี () เกษตรอินทรีย์ ปี..... () วนเกษตร ปี..... () สมุนไพร ปี..... () เกษตรแปลงใหญ่ ปี..... () Smart Farmer ปี..... () ศพก. ปี 2556 () GAP ปี..... (✓) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 () Agri - Map ปี..... () อื่น ๆ.....

2. ประวัติและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตนเอง ทำการเกษตรตามทรัพยากรที่มีอยู่โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ความขยัน อดทน และการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทำให้ครอบครัวมีความสุข และผลผลิตที่ได้เมื่อเหลือจากการดำรงชีพสามารถนำไปขายเพื่อเป็นรายได้และเก็บออมเป็นเงินทุนต่อไป

3. กิจกรรมในแปลง

- 3.1 ผังแปลง การแบ่งสัดส่วนพอสังเขป 1) แหล่งน้ำ 0.5 ไร่ 2) พืชเศรษฐกิจ 7 ไร่
3) ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว 0.25 ไร่

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

ปลูกข้าวโพด

ปลูกยางพารา

ปลูกผักสวนครัว

เลี้ยงปลา

เกษตรผสมผสาน

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

เรื่อง การทำปุ๋ยน้ำ และฮอร์โมนไข่

1) วัสดุอุปกรณ์ ปุ๋ยน้ำ : สารเร่ง พ.ด. อีเอ็ม กากน้ำตาล เศษผัก ผลไม้ น้ำ กากน้ำตาล

ฮอร์โมนไข่ : ไข่ไก่ นมสด กากน้ำตาล ยาคุมหลั่ง ลูกแบ่งข้าวหมาก

2) วิธีการทำ

- ปุ๋ยน้ำ นำวัสดุที่เตรียมไว้ทั้งหมดผสมรวมกันในถังที่มีฝาปิดเก็บในที่ร่ม ทิ้งไว้ 3 เดือนจึงนำมาใช้งานได้

- ฮอร์โมนไข่ : นำวัสดุที่เตรียมไว้ทั้งหมดผสมรวมกันตามอัตราส่วน หมักไว้ 7 – 15 วัน จึงนำมาใช้งานได้

3) วิธีการใช้ ปุ๋ยน้ำนำมาผสมน้ำ ใช้ฉีดพ่น หรือรดพืชผักที่ต้องการ

ฮอร์โมนไข่นำมาผสมน้ำอัตราส่วน 1: 20 ฉีดพ่น พืชผักที่ต้องการเพื่อบำรุงต้น

4) ประโยชน์ที่ได้รับ ลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตที่ได้ปลอดสารพิษ เกษตรกร และผู้บริโภคปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดินไม่เสื่อมโทรม เป็นการทำเกษตรที่ยั่งยืน

ภาพประกอบกิจกรรมองค์ความรู้เด่น

5. บัญชีครัวเรือน (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (เช่น พืช สัตว์ ประมง ฯลฯ)	
1) (ระบุ) ผักสวนครัว, ข้าวโพด, แตงโม	150,000
2) (ระบุ)	
3) (ระบุ).....	
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (เช่น รับจ้าง ทอผ้าแปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ)	
1) (ระบุ).....	
2) (ระบุ).....	
3) (ระบุ).....	
1.2 รายรับอื่น ๆ (เช่น เงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ลูกให้ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลี้อตเตอร์ ฯลฯ)	
1.2.1 (ระบุ) แพทย์ประจำตำบล	90,000
1.2.2 (ระบุ).....	
1.2.3 (ระบุ).....	
รวมรายรับ	240,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	
- ภาคการเกษตร	15,000
- นอกภาคการเกษตร	
2.2 ค่าอาหาร	25,000
2.3 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	5,000
2.4 ค่ายา - สุขภาพอนามัย	
2.5 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	5,000
2.6 ที่อยู่อาศัย	5,000
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่าง ๆ	
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ (.....) ตนเอง (✓) คนในครอบครัว	55,000
2.9 อื่น ๆ (ระบุ).....	
รวมรายจ่าย	110,000
รายได้สุทธิ 1 - 2	130,000
3. หนี้สิน	0
4. เงินออม	185,000

เกษตรกรต้นแบบโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

จังหวัดสงขลา

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล นายบรรจง ทองเอื้อย อายุ 51 ปี

ที่อยู่เลขที่ 92 หมู่ที่ 8 บ้านควนนายพัน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

หมายเลขโทรศัพท์ .0937538425...

ที่ตั้งที่ดินเลขที่ 104 ระวาง 3892 หมู่ที่ 8 บ้านควนนายพัน ตำบลคูหาใต้ อำเภอ รัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

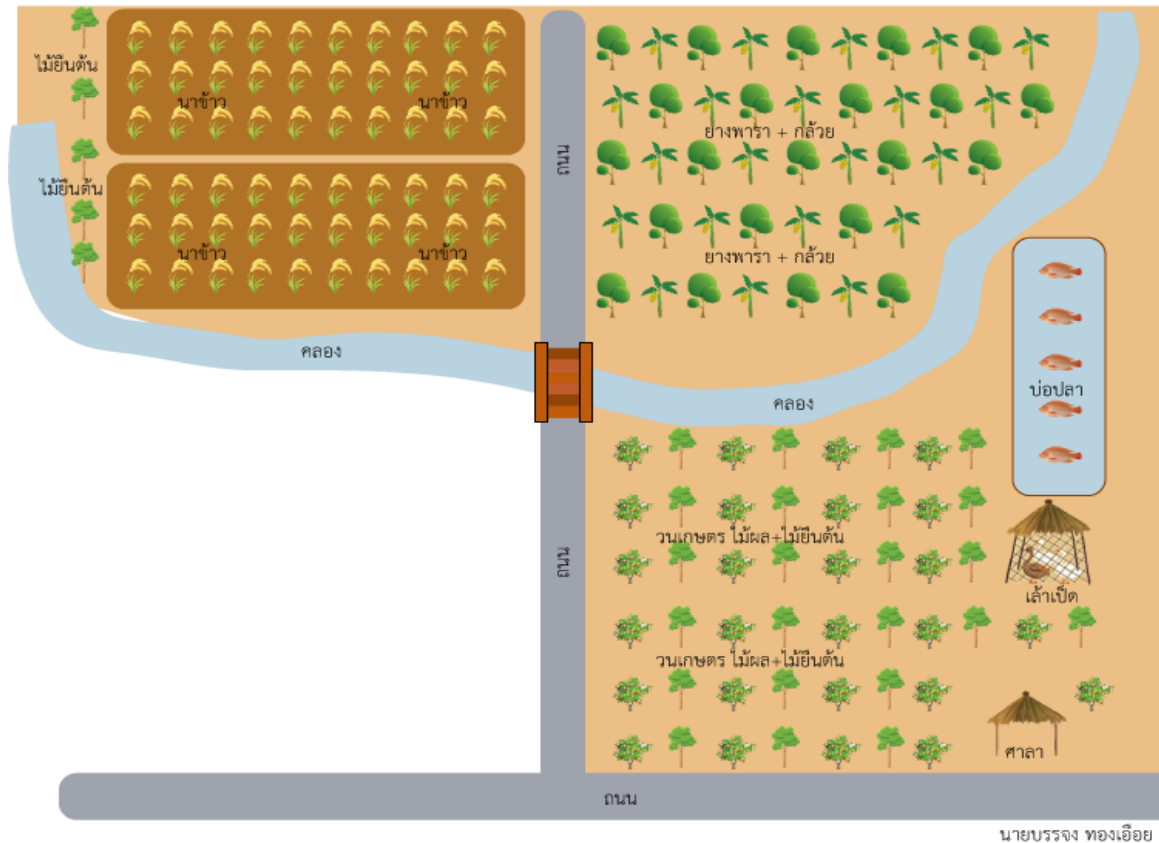
ข้อมูลการคัดเลือกเกษตรกร	รายละเอียด
1. ขนาดพื้นที่ไม่จำกัด	เนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 27 วา
2. ประเภทเอกสารสิทธิ์	☒ ส.ป.ก. 4-01 ☐ สัญญาเช่า ☐ สัญญาเช่าซื้อ
3. การจัดสรรพื้นที่ 3.1 มีแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง	☒ มี ประเภท คลองธรรมชาติ บ่อปลา ขนาด...ลบ.ม.-ไร่ ☐ ไม่มี
3.2 มีนาข้าวที่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	☒ มี ขนาดพื้นที่ไร่ (นอกพื้นที่) ☐ ไม่มี มีจัดการอย่างไร.....
3.3) มีการปลูกพืชหลากหลายชนิด	☒ มี ไม้ผล เช่น ทุเรียน มังคุด ไม้ยืนต้น เช่น สะเดา มะฮอกกานี..... พืชไร่ เช่น ข้าว พืชผัก เช่น แตงโม ปลูกตามฤดูกาล.... พืชสมุนไพร เช่น ☐ ไม่มี
3.4 มีการเลี้ยงสัตว์	☒ มี 1) สัตว์บก เช่น เป็ด ไก่ ปลา 2) สัตว์น้ำ เช่น ปลา..... ☐ ไม่มี
3.5 มีที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลงทฤษฎีใหม่	☒ มี ☐ ไม่มี
4. สถานภาพของเกษตรกร	☒ ศูนย์ต้นแบบชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ☐ เกษตรกรปราดเปรื่อง ☐ เกษตรกรรุ่นใหม่ ☒ อสปก. ☒ คปจ. ☐ ศพก. ☒ อื่นๆ ระบุ หมอดิน...

2 ประวัติและแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้

เป็นแกนนำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน อนุรักษ์วิถีชาวบ้านแบบเดิม ช่วยเหลือสังคมในทุก ๆ ด้าน ใช้พื้นที่ให้เต็มประสิทธิภาพ ปลูกพืชกินเอง การทำแปลงวนเกษตรในสวนยางพารา ปลูกพืชกินใบในสวนยางพารา ยึดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ในการดำเนินชีวิต

3 กิจกรรมในแปลง

3.1 ผังแปลง

3.2 ภาพประกอบกิจกรรม

ทำนา

เลี้ยงปลา

ปลูกยางพารา

ปลูกไม้ผล

เกษตรผสมผสาน วนเกษตร

4. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดได้

เรื่อง การทำนาข้าวสังข์หยด

การเตรียมพื้นที่ ไถตะ และไถแปร หรือไถน้ำคม นิยมใช้วิธีการปลูกโดยการหว่านสำรวย หว่านน้าต้ม และใช้วิธีปักดำ

1. การใช้ปุ๋ยเคมี ครั้งเดียว สูตร 16 – 20 - 0 อัตราไร่ละ 15 กก. ใส่เมื่อต้นข้าวอายุไม่เกิน 1 เดือน ตามด้วยปุ๋ยอินทรีย์บางเพื่อบำรุงดิน หรือบางปีไม่ต้องใส่ปุ๋ย

2. การควบคุมระดับน้ำลึก ประมาณ 5 – 10 ซม. ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก

3. ไม่มีใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพราะปลูกไว้บริโภคเอง

4. การเก็บเกี่ยวใช้รถเกี่ยววนวดข้าว

5. เก็บผลผลิตเฉลี่ย จำนวน 300 กก./ไร่

ประโยชน์ที่ได้รับ ปลูกไว้สำหรับบริโภคเอง

5 บัญชีครัวเรือนในรอบ (ปี 2561)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. รายรับ	
1.1 รายรับจากการประกอบอาชีพ	
1.1.1 ภาคการเกษตร (รวม)	80,000
1.1.2 นอกภาคการเกษตร (รวม)	-
1.2 รายรับอื่นๆ ระบุ.....	5,000
รวมรายรับ	130,000
2. รายจ่าย	
2.1 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพการเกษตร	
- ภาคการเกษตร	40,000
- นอกภาคการเกษตร	-
2.2 ค่าอาหาร	36,500
2.3 ค่าสาธารณูปโภค	}
2.4 ค่ายา - สุขอนามัย	
2.5 เสื้อผ้า - เครื่องนุ่งห่ม	
2.6 ที่อยู่อาศัย	
2.7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน/งานสังคมต่างๆ	
2.8 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ ..ตนเอง..ครอบครัว	}
2.9 อื่นๆ	
รวมรายจ่าย	83,500
รายได้สุทธิ 1-2	46,500
3. หนี้สิน	20,000
4. เงินออม	5,000

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

- 1.1) สอดคล้องกับเป้าหมายแผนบูรณาการที่ 3 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ 3.1 พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 6 แสนไร่ 3.1.1 ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
- 1.2) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2. หลักการและเหตุผล

“เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นวิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่เป็นรูปธรรมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เกษตรทฤษฎีใหม่จึงสามารถกล่าวได้ว่าเกิดจากพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกินและแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกของเกษตรกร ทั้งยังเป็นแนวทางการจัดสรรทรัพยากรที่ดินทำกิน และน้ำ ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด พระองค์ทรงใช้หลักทางวิชาการมาเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญในการบริหารจัดการพื้นที่ เช่น การคำนวณขนาดของแหล่งน้ำและปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดปี การคำนวณปริมาณข้าวที่ควรปลูกเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคต่อครัวเรือน ตลอดจนแนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้คนเพื่อการวางแผนการผลิตต่างๆ ทั้งพืชและสัตว์ เป็นต้น โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีใช้ มีความพออยู่ และพอมีอยู่ เพื่อเป็นพื้นฐานและความเข้มแข็งในการดำรงชีวิตก่อนแล้วจึงเอื้อเพื่อแบ่งปันต่อผู้อื่น จนกระทั่งถึงขั้นการสร้างรายได้จากแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นั้น มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินของเกษตรกรที่ได้จากการจัดสรรที่ดินทำกิน งานพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดินและเกษตรกรจึงเป็นอีกหนึ่งภารกิจสำคัญที่ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง พึ่งพาตนเองได้และอาศัยอยู่ในที่ดิน ส.ป.ก. อย่างยั่งยืน โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อเกษตรกรรมยั่งยืนในสภาพแวดล้อมของที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ในประเทศ ทั้งยังเป็นหนึ่งในโครงการเพื่อเผยแพร่พระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน การเกษตรและการแก้ปัญหาภัยแล้ง เพื่อการบริหารและการจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ผ่านมาของ ส.ป.ก.พบว่าเกษตรกรตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังมีความเข้าใจในเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ส.ป.ก. ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างการรับรู้และเข้าใจในแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้เกิดการน้อมนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริที่ถูกต้อง และนำแนวทางไปปฏิบัติอย่างแท้จริง

3.2 เพื่อขยายผลการเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3.3 เพื่อติดตามการดำเนินงานที่ผ่านมาและคัดเลือกเกษตรกรเพื่อจัดตั้งเป็นแปลงต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

4. พื้นที่ดำเนินการ

เขตปฏิรูปที่ดิน 72 จังหวัด

5. เป้าหมาย

5.1 เป้าหมายพื้นที่ดำเนินการประมาณ 2,850 ไร่ เป็นศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินจำนวน 190 แห่ง

5.2 สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ต้องการ (อบรม) จำนวน 3,500 ราย

6. งบประมาณ ปี 2561

เป็นเงิน 18,876,600 บาท (สิบแปดล้านแปดแสนเจ็ดหมื่นหกพันบาทถ้วน)

7. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561

8. วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ
8.1 ส.ป.ก.จังหวัดคัดเลือกเกษตรกรเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน จังหวัดละ 3 ราย (เฉลี่ย 15ไร่/ราย) โดยใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเกษตรกรดังนี้ 1) เกษตรกรมีเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก.4-01 2) เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมขยายผลองค์ความรู้จากปีงบประมาณที่ผ่านมา 3) เกษตรกรมีการจัดการที่ดินหรือมีการจัดองค์ประกอบการใช้ที่ดิน ดังนี้ - มีแหล่งน้ำ - มีการผลิตข้าวเพื่อการบริโภค หรือจัดหาข้าวเพื่อการบริโภคโดยไม่เดือดร้อน - มีการปลูกพืชเศรษฐกิจ/หลากหลายชนิดเพื่อเป็นแหล่งรายได้ ใช้สอย แหล่งอาหารและยา - มีการเลี้ยงสัตว์ (ปศุสัตว์ หรือประมง) - มีที่พักอาศัยถาวรหรือชั่วคราวในแปลง	ภายใน ต.ค. 2560	ส.ป.ก.จังหวัด

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ
8.2 เตรียมพร้อมเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกจังหวัดละ 3 ราย โดยการจัดฝึกอบรมเพื่อปรับแนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน “หลักสูตร พัฒนาศักยภาพต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน”	พ.ย.- ธ.ค. 2560	ส.ป.ก.ส่วนกลาง
8.3 ศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินแต่ละจังหวัดจะต้องขยายผลองค์ความรู้สู่ผู้สนใจ จังหวัดละ 50 ราย เป้าหมาย รวม 3,500 รายและ เตรียมคัดเลือกเกษตรกรที่ผ่านการอบรมฯ เพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบในปีงบประมาณถัดไป	ภายใน มี.ค. 60	ส.ป.ก.จังหวัด
8.4 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่รายเดิม และรายปัจจุบัน ตามความเหมาะสม เพื่อปรับปรุงศูนย์ต้นแบบให้พร้อมแก่การขยายผลองค์ความรู้	ภายใน มี.ค. 60	ส.ป.ก.จังหวัด
8.5 ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยกำหนดให้มีการรายงาน ทุกวันที่ 25 ของเดือน	ต.ค. 60 – ก.ย. 61	ส.ป.ก.จังหวัด ส.ป.ก.ส่วนกลาง
8.6 จัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการปีละจำนวน 1,000 เล่ม	ก.ย. 2561	ส.ป.ก.ส่วนกลาง

9. ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

9.1 เกษตรกรที่ผ่านการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในกระบวนการฝึกอบรมตามหลักสูตรการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจตามแนวพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” อย่างแท้จริง

9.2 เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตแบบเชิงเดี่ยวเป็นการทำกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร เข้าใจสถานการณ์ตลาด สามารถลดความเสี่ยงจากราคาสินค้า และพึ่งพาตนเองได้ในระดับพอกิน พออยู่ พอใช้ พอร่มเย็นก่อน

10. ผลผลิต (Output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต

สร้างต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ 2,850 ไร่ ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 190 แห่ง จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมขยายผลองค์ความรู้ในศูนย์ต้นแบบฯ จำนวน 3,500 ราย

11. ผลลัพธ์ (Outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์

11.1 เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นพื้นฐานมีความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

11.2 ศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นต้นแบบการพึ่งตนเองได้ มีกิจกรรมในแปลงที่หลากหลายและเกื้อกูลกันทางระบบนิเวศ มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีความมั่นคงทางอาหาร มีที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคง

11.3 ศูนย์ต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง ไม่มีความเสี่ยงจากปัจจัยแปรปรวนภายนอก เช่น ราคาต้นทุนการผลิต ราคาสินค้า เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน

นางสาวจิรนนท์ เสนานุช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ 088-809-6131

นางสาวคัมคุณ ชำนาญยา นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ 089-980-1043

สำนักงาน 02-280-5683

E-mail: rs.project325@gmail.com

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

จังหวัด.....

ลำดับที่.....

ชื่อ - สกุล เกษตรกร (นาย/นาง/น.ส.)..... เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง

เลขประจำตัวประชาชน

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 วัน/เดือน/ปีเกิด..... อายุ..... ปี

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....

คำชี้แจง : โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย ☒ ตามตัวเลือกที่กำหนด

1. การศึกษา ☐ 1) ไม่ได้เรียน ☐ 2) ประถมศึกษา ☐ 3) มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ☐ 5) อนุปริญญา/ปวส. ☐ 6) ป.ตรี/เทียบเท่า ☐ 7) สูงกว่า ป.ตรี
2. สมาชิกในครัวเรือนของท่านได้เข้าร่วมโครงการของ ส.ป.ก. โครงการอะไรบ้าง
☐ 1) อสปก. ปี พ.ศ..... ☐ 2) คปจ. ปี พ.ศ..... ☐ 3) วิสาหกิจชุมชน ปี พ.ศ..... ☐ 4) สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ..... ☐ 5) เกษตรกรรุ่นใหม่ ปี พ.ศ.....
☐ 6) เกษตรอินทรีย์ ปี พ.ศ..... ☐ 7) วนเกษตร ปี พ.ศ..... ☐ 8) สมุนไพร ปี พ.ศ..... ☐ 9) เกษตรแปลงใหญ่ ปี พ.ศ..... ☐ 10) Smart Farmer ปี พ.ศ.....
☐ 11) ศพก. ปี พ.ศ..... ☐ 12) GAP ปี พ.ศ..... ☐ 13) เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี พ.ศ..... ☐ 14) Agri - Map ปี พ.ศ..... ☐ 15) อื่น ๆ..... ปี พ.ศ.....
3. อาชีพที่สร้างรายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (1) ภาคเกษตรกรรม ☐ 1.1) ปลูกข้าว ☐ 1.2) พืชไร่ ☐ 1.3) พืชสวน ☐ 1.4) พืชผัก ☐ 1.5) ปศุสัตว์
☐ 1.6) ประมง ☐ 1.7) รับจ้างในภาคการเกษตร..... ☐ 1.8) อื่น ๆ.....
(2) นอกภาคเกษตรกรรม ☐ 2.1) ค้าขาย ☐ 2.2) ธุรกิจส่วนตัว ☐ 2.3) เงินเดือนประจำ (ข้าราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานราชการ ฯลฯ) ☐ 2.4) รับจ้างทั่วไป ☐ 2.5) อื่น ๆ.....
4. รายได้รวม (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) และต้นทุนการผลิตของครัวเรือนโดยประมาณต่อปี
4.1 รายได้การผลิตทางการเกษตร รวม.....บาท/ปี 4.2 ต้นทุนการผลิตทางการเกษตร รวม.....บาท/ปี
4.3 รายได้นอกภาคเกษตรกรรม เช่น.....จำนวน.....บาท/ปี
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน/จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร/การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สถาบันเกษตรกร
5.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน 5.1.1 ใช้แรงงานในการเกษตร.....คน 5.1.2 ไม่ได้ใช้แรงงานในการเกษตร.....คน
5.2 ครัวเรือนสมาชิกสังกัดกลุ่ม/องค์กร/สถาบันเกษตรกร ☐ 1) มี ☐ 2) ไม่มี
5.3 ถ้ามี ประเภทกลุ่ม/องค์กร/สถาบันเกษตรกร
☐ 1) ธ.ก.ส. ☐ 2) กลุ่มเกษตรกร ☐ 3) สหกรณ์ ☐ 4) กลุ่มออมทรัพย์ ☐ 5) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ☐ 6) กลุ่มแม่บ้าน ☐ 7) อื่น ๆ.....

6. ขนาดพื้นที่การเกษตร/ลักษณะการถือครอง/ประเภทเอกสารสิทธิของเกษตรกร

- 6.1 พื้นที่การเกษตรทั้งหมด.....ไร่.....งาน.....วา แบ่งเป็น (1) ของตนเอง.....ไร่.....งาน.....วา (2) เช่า.....ไร่.....งาน.....วา (3) ได้ทำฟรี.....ไร่.....งาน.....วา
- 6.2 พื้นที่การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ.....ไร่.....งาน.....วา แบ่งเป็น (1) ของตนเอง.....ไร่.....งาน.....วา (2) เช่า.....ไร่.....งาน.....วา (3) ได้ทำฟรี.....ไร่.....งาน.....วา
- 6.3 ประเภทเอกสารสิทธิของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ (1) ส.ป.ก.4-01 (2) สัญญาเช่าซื้อ ส.ป.ก. (3) สัญญาเช่า ส.ป.ก. (4) อื่น ๆ.....

7. การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม (ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ)

รายการ/กิจกรรมในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	
		การเปลี่ยนแปลง	ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ
7.1 เกษตรกรมีความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มหรือไม่	(1) มีความรู้ (2) ไม่มีความรู้ ถ้ามี ได้ความรู้จาก (1) ครูบัญชีอาสา (2) อื่น ๆ.....	(1) ไม่เปลี่ยนแปลง (2) เปลี่ยนแปลง	(1) มีความรู้ (1.1) เท่าเดิม (1.2) เพิ่มขึ้น เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นจาก (1) ครูบัญชีอาสา (2) อื่น ๆ.....
7.2 เกษตรกรมีการทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มหรือไม่	(1) ทำเป็นประจำ (2) ทำเป็นบางครั้ง เพราะว่า..... (3) ไม่ได้ทำ เพราะว่า.....	(1) ไม่เปลี่ยนแปลง (2) เปลี่ยนแปลง	(1) ทำเป็นประจำ (2) ทำเป็นบางครั้ง เพราะว่า..... (3) ไม่ได้ทำ เพราะว่า.....

8. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ)

รายการ/กิจกรรมในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	
		การเปลี่ยนแปลง	ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ
8.1 เกษตรกรมีความรู้ในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ (หลักการจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน ตามความเหมาะสม คือ แหล่งน้ำ : นาข้าว : ปลูกพืช : ที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคเป็นหลัก ที่เหลือขาย เกิดการพึ่งพาตนเอง)	(1) มีความรู้/เข้าใจ (2) ไม่เข้าใจ เพราะว่า..... ถ้าเข้าใจ ได้ความรู้จาก (1) ปราชญ์ฯ (2) เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรฯ (3) เอกชน (4) สถาบันการศึกษา (5) อื่น ๆ.....	(1) ไม่เปลี่ยนแปลง (2) เปลี่ยนแปลง	(1) มีความรู้/เข้าใจ (1.1) เท่าเดิม (1.2) เพิ่มขึ้น เกษตรกรได้ความรู้เพิ่มขึ้นจาก (1) ปราชญ์ฯ (2) เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรฯ (3) เอกชน (4) สถาบันการศึกษา (5) อื่น ๆ.....

รายการ/กิจกรรมในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ	
		การเปลี่ยนแปลง	ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ
8.2 เกษตรกรมีความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3 หลักการ : พอประมาณ (พอดี ไม่มากไป - น้อยไป) + มีเหตุผล (การตัดสินใจต้องมีเหตุผลรองรับ) + มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ/การเปลี่ยนแปลง) และ 2 เงื่อนไข : มีความรอบรู้ รอบด้าน + ตระหนักถึงคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต	(1) มีความรู้/เข้าใจ (2) ไม่เข้าใจ เพราะว่า..... ถ้าเข้าใจ ได้ความรู้จาก (1) ปราชญ์ฯ (2) เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรฯ (3) เอกชน (4) สถาบันการศึกษา (5) อื่น ๆ.....	(1) ไม่เปลี่ยนแปลง (2) เปลี่ยนแปลง	(1) มีความรู้/เข้าใจ (1.1) เท่าเดิม (1.2) เพิ่มขึ้น เกษตรกรได้ความรู้เพิ่มขึ้นจาก (1) ปราชญ์ฯ (2) เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรฯ (3) เอกชน (4) สถาบันการศึกษา (5) อื่น ๆ.....
8.3 เกษตรกรได้นำหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่หรือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่	(1) ใช่ (2) ไม่ได้ใช้ เพราะว่า.....	(1) ไม่เปลี่ยนแปลง (2) เปลี่ยนแปลง	(1) ใช่ (1.1) เท่าเดิม (1.2) เพิ่มขึ้น

9. ท่านได้รับคำแนะนำหรือองค์ความรู้ที่ได้รับจากการพบปะ 3 ประสาน/พบปะ 5 ประสาน รวมทั้งจากการติดตามเยี่ยมเยียนของผู้เกี่ยวข้อง มีอะไรบ้าง มาใช้/ปรับใช้อย่างไร

คำแนะนำ/องค์ความรู้	(2.1) การได้รับคำแนะนำ/ความรู้			(2.2) การนำมาใช้			
	ได้รับ (1)	ไม่ได้รับ (2)	เพราะ.....	นำมาใช้ทั้งหมด (1)	นำมาใช้บางส่วน (2)	ไม่ได้นำมาใช้ (3)	เพราะ.....
9.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง							
9.2 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่							
9.3 การทำเกษตรผสมผสาน							
9.4 การปลูกพืช							
9.5 การเลี้ยงสัตว์							
9.6 การทำบัญชีครัวเรือน/ฟาร์ม							
9.7 การจัดการฟาร์ม							
9.8 การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน							
9.9 อื่น ๆ.....							

10. เกษตรกรได้จัดทำผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการหรือไม่ อย่างไร

- ☐ 10.1 จัดทำผังแปลงแล้ว
- ☐ 10.2 ยังไม่ได้จัดทำผังแปลง เพราะว่า.....
- ☐ 10.3 ถ้าจัดทำผังแปลงแล้ว สิ่งที่ทำ คือ ☐ 1) เฉพาะผังแปลงก่อนเข้าร่วมโครงการ ☐ 2) เฉพาะผังแปลงหลังเข้าร่วมโครงการ ☐ 3) ผังแปลงทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

11. เกษตรกรได้จัดทำหรือวางแผนการผลิตในแปลงของตนเองหรือไม่

- ☐ 11.1 ได้จัดทำหรือวางแผนการผลิต ☐ 1) เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ 2) ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ 3) ยังไม่ได้จัดทำหรือวางแผนการผลิต เพราะว่า.....
- ☐ 11.2 ถ้าจัดทำหรือวางแผนการผลิต เกษตรกรได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

☐ 1) ทำได้ทั้งหมด ☐ 2) ทำได้บางส่วน เพราะว่า.....

☐ 3) ไม่ได้ทำ เพราะว่า.....

12. ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอะไรบ้าง จำนวนเท่าไร และมีการใช้ประโยชน์อย่างไร

ปัจจัยการผลิต	ได้แก่	จำนวน	การใช้ประโยชน์			เนื่องจาก
			(1) นำมาใช้ทั้งหมด	(2) นำมาใช้บางส่วน	(3) ไม่ได้นำมาใช้	
พันธุ์พืช (ต้น)						
ไม้ผล (ต้น)						
เมล็ดพันธุ์ผัก (ซอง)						
สัตว์ปีก (ตัว)						
ปลา (ตัว)						
อื่น ๆ.....						

13. หลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว การลงทุนทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ รายได้ที่ได้รับจากผลผลิตในโครงการ และรายจ่ายที่ลดลงจากการบริโภคผลผลิตของตนเอง มีผลต่อหนี้สินครัวเรือนอย่างไร
- 13.1 เกษตรกรมีหนี้สินหรือไม่ ☐ 1) มีหนี้สิน ☐ 2) ไม่มีหนี้สิน
- ถ้ามีหนี้สิน หลังจากเข้าร่วมโครงการและทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว มีผลทำให้หนี้สินของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงหรือไม่
- ☐ 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะว่า..... ☐ 2) หนี้สินเท่าเดิม.....บาท เพราะว่า.....
- ☐ 3) เปลี่ยนแปลง ☐ 3.1) หนี้สินเพิ่มขึ้น.....บาท เพราะว่า..... ☐ 3.2) หนี้สินลดลง.....บาท เพราะว่า.....
- 13.2 ถ้ามีหนี้สิน หลังจากเข้าร่วมโครงการและทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของครัวเรือนหรือไม่
- ☐ 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะว่า.....
- ☐ 2) เปลี่ยนแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 2.1) สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลา ☐ 2.2) สามารถมีเงินชำระหนี้ได้มากขึ้น ☐ 2.3) อื่น ๆ.....
14. หลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว การลงทุนทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ รายได้ที่ได้รับจากผลผลิตในโครงการ และรายจ่ายที่ลดลงจากการบริโภคผลผลิตของตนเอง ทำให้จำนวนเงินออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่
- ☐ 14.1 ไม่เปลี่ยนแปลง คือ ☐ 1) จำนวนเงินออมเท่าเดิม ☐ 2) ไม่มีการออมเงิน ☐ 3) อื่น ๆ.....
- ☐ 14.2 เปลี่ยนแปลง คือ ☐ 1) จำนวนเงินออมเพิ่มขึ้น.....บาท เพราะว่า..... ☐ 2) จำนวนเงินออมลดลง.....บาท เพราะว่า.....
15. องค์ความรู้ที่ท่านต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน เช่น.....
-
16. ปัจจัยการผลิตที่ท่านต้องการให้โครงการสนับสนุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน เช่น.....
-

17. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ

[illegible]

คณะผู้จัดทำ

โดย

นางสาวพอใจ	คล้ายสวน	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพระราชดำริ และโครงการพิเศษ
นางปาริชาติ	แก้วนิล	นักวิชาการปฏิบัติชำนาญการ
นางสาวกนกกรัณฑ์	จินตนาสมบัติ	นักวิชาการปฏิบัติชำนาญการ
นางสาวอภิญญา	บุญกลีน	นักวิชาการปฏิบัติปฏิบัติการ